Ocak-Şubat 1998 Yıl: 3 Sayı:12 Fiyatı: 250.000.- TL. Yurtdışı: 5 DM İki ayda bir çıkar

ROJA

CİNSİYETÇİLİĞE VEIRKÇILIĞA KARŞI
KÜRT KADIN DERGİSİ

- Kürt erkeği Kürt kadınlarını araştırıyor
- Ben bir kadın değil miyim?
- MEZALİMİ ZALİMLER YAZMIYOR
- PERWİN Cemil: "Kadınlar örgütlerini kurmalı"

Kulanışlı,modern,çağdaş

İÇİNDEKİLER

Merhaba	ROZA	1
Kullanışlı, modern, çağdaş	FATMA Kayhan	3
Kuran'ı erkek egemen düşünce	NEŞE Ceylan	6
Meta Kezè	Fatè	10
Mezalimi zalimler yazmıyor	YELDA	11
Gurbet eve dönmek istemiyor	KEBİRE	13
Dilgün	HACER Yıldırım	17
Ben bir kadın değil miyim?	BELL Hooks	19
Kar bozulursa	ZEYNEP Dara	20
Haberler		24
Kadınlar örgütlerini kurmalı	FATMA Kayhan	26
Yaşkançlık	NAHİDE	30
Evimdeki çocuk ve anne	BİRGÜL	32
Bir başka şiddet	NEŞE Ceylan	35
Kürt erkeği	FATMA Kayhan	37
Halide Edip	DÜRSALİYE Bedir	40
Gitme abi	CEMİLE Çakır	41
Kadınların direniş tarihinden	HATİCE Akdoğan	44
Kızı çok seviyorlar		47
KARİKATÜR		48

ABONE FORMU :

ROZA'ya abone olursanız her sayı düzenli olarak adresinize ulaşır.

Fatma Kayhan adına;

Türkiye içi : Vakıflar Bankası, Beyoğlu Şubesi İstanbul

Hesap No : 00158000263 491047

Yıllık Abone Ücreti : 2.500.000 TL.

Yurtdışı : Vakıflar Bankası, Beyoğlu Şubesi İstanbul Hesap No : 4026330

Yıllık Abone Ücreti : 50 DM.

ADI SOYADI :

ADRES :

BAŞLANGIÇ TARİHİ :

NOT : Bu abone formunu doldurarak banka dekontunuzla birlikte lütfen aşağıdaki adresimize postalayınız.

ROZA

CİNSİYETÇİLİĞE VE IRKÇILIĞA KARŞI İKİ AYLIK KÜRT KADIN DERGİSİ

Sahibi ve Sorumlu Y.İşl.Müd. : FATMA Kayhan

Teknik Sorumlu : AYŞE

Bu Sayıda Yeralanlar ; BİRGÜL , CEMİLE Çakır, DÜRSALİYE Bedir, FATMA Kayhan, HACER Yıldırım, HATİCE Akdoğan, KEBİRE, NECLA Akgökçe, NEŞE Ceylan, YELDA, ZEYNEP Dara

Baskı : Diyar Matbaacılık Topkapı/İstanbul

Büro Adresi; Kazım İsmail Gürkan Cad. Hamam Sk. Yavuz Han No:2 3/3 Cağaloğlu/İstanbul

Merhaba,

Bir yılı daha geride bırakarak,12. sayımıza ulaştık. Ama ilk kez bu kadar gecikmeli çıkıyoruz. Yeni binamızı terk etmek zorunda kalışımız ve maddi olarak ciddi problemler yaşadığımız için geciktik. ROZA'nın iki yılı bulan yayın hayatında maddi olarak bu kadar zorlandığı bir dönemi olmamıştı. Bunları aşmaya çalışırken, Roza'yı sistemli çıkarmaya devam edeceğiz.

Kürt kadınları için önemli ve bizim yakından takip ettiğimiz üç duruşma da devam etmekte. Songül Yıldız'ın kendisini işkence edenleri şikayeti üzerine başlayan duruşması Adana'da, Şükran Aydın'ın ise Mardin'de devam ediyor. Remziye Dinç'in mahkemesi de Batman'da sonuçlanmak için Adli Tıp raporunu bekliyor.

Siyah kadın meselesinin tartışılmasına bu kez Bell Hooks'un "Ben bir kadın değil miyim?" adlı makalesiyle devam ediyoruz. Necla Akgökçe, onca işi arasında bize Almanca'dn çevirdi, teşekkür ediyoruz.

Özgür Gündem Gazetesi Yayın Yönetmeni GURBETELLİ Ersöz, Güney Kürdistan'da bir çatışmada hayatını kaybetti. Bizde derin üzüntü yaratan Ersöz'ün kaybına neden olan bu savaşın bitmesini bir kez daha istiyoruz.

Şalom Gazetesi, 50. yılı nedeniyle düzenlediği "ayrımcılık" konulu karikatür sergisinde yer alan yapıtları bir katalogda topladı. Bu kataloğun 81. sayfasında yer olan Marlene Pohle'nin (Almanya) karikatürüne 48. sayfada yer verdik.

Yaşamda Özgür Kadın adında yeni bir kadın dergisi de yayın hayatına başladı. Başarılar diliyoruz. Kürt kadın cephesinde farklılıklar, kendini yayın düzeyinde ifade ettikçe zenginleşeceğini düşünüyoruz.

İstanbul'da 8 Mart Dünya Kadınlar Günü nedeniyle başlayan çalışmalar hızla sürüyor. Belki bu kez, ezen ulus kadınları hep kendi koydukları kurallarla ve onların istediği gibi işlerin yürümeyeceğini anlar, kendilerini sorgulamayı öğrenirler.

Her türlü şiddetin yaşanmayacağı günlerin yakın olması dileğiyle, tüm kadınların Dünya Kadınlar Gününü kutluyoruz.

Sevgiler. ✍

ROZA

www.arsivkurd.org

MERHEBA,

Me salek din jî li dû xwe hijt. Ev bû hejmara kovara meya 12 e min ku em derdixin. Lê bes tu carên din mîna vê mehê em dereng derketibûn. Em dikarin wekî sedem guherandina cihê xwe û qelsîya aborîyê bidin nişandan. Bi rastî ev du sale ku kovarame ROZA jîyana xwe berdewam dike, lê divan du salande tu caran wekî vê demê ji hayê aborîde neketibû tengasiyan.

Niha, sê heb danişînen giring ku hem me û hem jinên Kurd eleqeder dike berdewam dikin. Danişina ku piştî Songûl Yıldız, di derbarê kesên îşkence li wê kiribû doz vekirîbû destpêkiriye li Edenê didome, danişina Şûkran Aydin li Mêrdin didome. Doza Remziye Dinç jî jibo bigihije encamê li benda rapora adlî tipê'ye.

Di rojên borîde Işılay Saygın digot, divê dewlet bekareta jinan kontrol bike, kengî bi xwaze divê karibe kontrol bike û heke qîz diçin întîhar dikin jî bila bikin, ji ber vê axaftina xwe pêr gi dîjrabûna jinan ya mafdar bû. Em jî ji ber vê gotina Işılay Saygın wê şermezar dikin û em dibêjin bila destê xwe yê girêjî ji ser bedena jinan rake.

Yekîtîya Sazîyên jinên Stenbolê jibo qîzên Kurd hini xwendin û nivîsandinê bike, mîlyar û nivek da wezareta perwerdehî ya netewî. Koordînator Prof. Necla Arat got; "Jibo li başûrê rojhilat ewlehiya dibistanan tune, me biryar da ku em bi van diravan dibistanên birazangeh ava bikin jibo qîzan.

Jiber ku qîzên me jî mafe perwer dehiyê bêpar mane, me biryareke wiha girt. Lê diserîde armanca wê dîyar dibe ku Tirkî hînî qîz û jinên Kurd bikin û bi vê asîmile bike. An'na heke bi rastî dixwazin qîz û jinên Kurdan perwerde bibin wê di şûna dibistanên bi Tirkî de mafê perwer de diya zimanê zikmakî, an go bi Kurdî binasîna û di vê rêyê de hewl bidana. Ew jî baş dizanin ku yên zimanê zikmakî diparêzin jin bi xwe nin ji ber vê yekêye ku dibêjin emê jinan perwerde bikin, ku jin bibe şareza û hemdem û her yek bibin xizmetkare ke komara hemdem ya Tirk.

Di vê demêde kovareke bi navê xwê "Li Jîyanê Jina Azad" dest bi weşanê kir, em ji wanra serfîrazîyê dixwazin. Her ku jinên Kurd di warên cuda cuda de xwe îfade dikin, eniya jinê bêhtir xwûrt dibe.

Li Stenbolê, xebatên jibo 8 ê Adarê, roja jinên cîhanê bi rêk û pêk didome.

Bi hêvîya, rojên azad û bê best û pêkûtî, em roja jinên cîhanê pîroz dîkîn.

Silav û hûrmet....✍

ROZA

www.arsivekurd.org

KADINLARA "kullanışlı, modern, çağdaş" bir din!

Kadınların cenaze ve cuma namazı kılması çerçevesinde dönen tartışmalar, ramazan ayı boyunca hızlı bir tempoda sürdü. Bunun yanısıra adet kanaması sırasında oruç tutup tutamayacakları, tüp bebeğin caiz olup olmayacağı v.b. sorulara da cevaplar arandı. Resmi, gayri-resmi çevrelerde, televizyonların çağdaş dini liderler gibi sundukları erkekler ya da Diyanet İşleri Başkanlığı'nın da katıldığı ve sık sık çeşitli konularda "olabilir..." diye icazet verdiği tartışmaların kadınlara yararı ne?

FATMA Kayhan

Bayram değil seyran değil bize bu ilgi niye? Önce İzmir, Ankara ardından İstanbul camiilerinde kılınan cenaze namazlarında kadınlar boy gösterdi. Diyarbakır veya Mardin'de kadınlar camiilere koşup namaz kılacağız diye sokaklara taşmadı. Gerçi camilere giden kadınlara, erkeklerin de iyi davrandığı söylenemez. Tartaklayanlar bile oldu.

Sonuçta, çok yukarıdan ve devlet eliyle müslümanlığı yeniden yapılandırma/reform veya "yeniden-laikleşme, yeniden-dindarlaşma"* operasyonu diye adlandırılabilecek bu girişimler çok da yabancısı olduğumuz bir durum değil!

Zaman zaman alevlenen ezanı Türkçe okuma, Kuran'ı Türkçe'ye çevirme v.b. konuların da tartışıldığını düşünürsek, dini millileştirme çabalarının da bu değişimler içinde payı olduğunu görmek mümkün. 28 Şubat 97'de başlayıp RP'nin kapatılmasıyla daha da hızlanan, bu ve benzeri değişim hareketleri yeni değil aslında. Bu, cumhuriyetten önce başlayan, ama ulusal devletin kurulması ile yapısal özellik gösteren, o herşeyi bilen(!), zikreden devletin, "bu ülkeye komünist partisi gerekiyorsa onu da biz kurarız" mantığının doğal bir devamı. Dinde de gerekli operasyonları yaparak, "kullanışlı, modern, çağdaş" hale getirerek ehlileştirmek, asli olarak devletin bekaasını sağlamak için değil mi?...

İslamcı kesim de boş durmuyor, bunun karşısında kadınların korunması gereken iffetinden söz ediyor. Bu tartışmaların tarafı değiliz, olamayız da. Çünkü ikisi de bizim yararımıza değil. Bizim kendi adımıza ortaya çıkardığımız ve öne sürdüğümüz talepler değiller. Üstelik, yeniden dindarlaşma veya müslümanlıktan ne kadar uzaklaştığımız meselesi arasında çekiştirilmemiz de bize yarar sağlamaz. Nilüfer Göle'nin şu sözleri durumu anlatır gibi; "Doğu-batı dünyaları arasındaki farklılık, hatta karşıtlık, ifadesini, kadının toplumsal konumunda bulmuştur. Osmanlı-Türk

modernleşme hareketleri, kadın haklarını esas alarak, müslüman topumlarla Batı arasındaki bu karşıtlığı aşmaya çalışmıştır. İslamcı hareketler bugün de kadını ön plana çıkarak Batı dünyası karşısındaki farklılıklarını sergilemektedirler."***

ileri/geri, modern/gelenekçi

Burada, bizim adımıza en doğrunun söyleniyor gibi oluşu, bir ilerlemeymiş gibi sunulması ve meselenin ileri/geri, modern/gelenekçi gibi ikilemler içine sokulup, sistem tarafından kuşatılmışlığımızın görülmemesi, cinsiyetler arası iktidar meselesinin gözardı edilmesi, erkekler tarafından ezilişimizin yok sayılması gibi esas mücadele zeminimizin kaydırılması tehlikesini barındırır.

Tüm bunları kadınlar üzerinden yapmak da cumhuriyetin kuruluşundan bu yana yapıla gelen bir zihniyetin ürünü...

Laik kadın

Devletin istemlerine, ihtiyaçlarına göre, kadınlar hep biçimlendirilmeye çalışılmadı mı? Nitekim, Mustafa Kemal, 1923'te bir yardım derneğinde kadınların kılık kıyafeti için şöyle der;" Gerçekten de özellikle büyük şehirlerde kıyafetimiz bizim olmaktan çıkmıştır. Şehirlerimizde kadınlarımız iki aşırı kılık içinde görünüyorlar. Ya dışardan ne olduğu bilinmeyen çok kapalı, karanlık bir kılık ya da Avrupa'nın en serbest balolarında bile gösterilmeyecek kadar açık bir giyiniş. Her ikisi de dinimize aykırıdır. Yürüyeceğimiz yol; büyük Türk kadınını çalışmamıza ortak etmek, hayatımızı onunla birlikte yürütmek, onu bilim, ahlak, sosyal ve ekonomik hayatta erkeğin ortağı, arkadaşı, yardımcısı yapmak yoludur."****

Yukarıdaki uzun alıntıdan da anlaşılacağı üzere, Türk ve müslüman gelenekleri bağdaştırılmaya hep özen gösterildi. Kadın, erkeğin yardımcısı ve hayatını kolaylaştıran bir sosyal varlık olarak tanımlandı. Çağdaş uygarlığa ulaşmak isteyen cumhuriyet elbetteki kadını da bu özelliklerle donatacaktı. Laik kadın tiplemesi, tayyör giyen bakımlı, aynı zamanda orucunu tutan inançlı bir kadındır. Kadının kılık kıyafeti, oturuşu-kalkışı, ne

yip içeceği bile neredeyse aydınlanmacı erkekler tarafından belirlendi. İşte bu noktada, Yaşar Nuri Öztürk gibi "aydın din adamlarının", Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz gibi resmi temsilcilerin dini yenileştirme operasyonlarında, kadının merkezi bir yer tutması hiç de boşuna değil. Biz kadınlar çağdaşlaşmanın ölçütü ola geldik ...

Şirin Tekeli'ye göre, Mustafa Kemal ve Cumhuriyet'in önder kadrolarının kadın haklarına yasal düzenlemelerde yer vermesi; "Medeni dünya ile aynı düzeye gelmek ve savaşlar boyunca yıkıma uğramış fedakar kadınlara ödenmesi gereken bir 'borç' , ancak herşeyden önce Osmanlı Devleti'ne dönüşü imkansız kılma ve dinsel hegemonyanın temelini sarsma" anlamına geliyordu.

'Kantarın topuzunu kaçırdılar'

Bu tartışmalar, televizyonlar ve yazılı basın tarafından fazla abartılınca Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz bile, "kantarın topuzunu kaçırdılar" deyip tepki gösterdi. Bu ara kurulan "Alo Diyanet" hattını da en çok kadınların kullandığını öğreniyoruz. Bu tartışmaların üzerine, Diyanet İşleri Başkanlığı müftülüklere kadın eğitim uzmanı atamaya da karar veriyor. Üstelik en çok da gecekondu mahallelerine gidecekler, çünkü oradaki kadınlar erkek uzmanlarla konuşamıyormuş. Diyanet modern dini alt tabakaya(!) kadın eliyle yaygınlaştırmayı düşünüyor anlaşılan.

Gerçi Işılay Saygın da, örnek bir çağdaş cumhuriyet kadını olarak, Diyanet İşleri Başkanlığı öngörüyorsa cenaze namazı kılacağını beyan ediyor. İnançlı bir insan olarak oruç tuttuğunu ve ibadetini yaptığını da açıklamaktan geri durmuyor. Zaten çağdaş laik bir Türk kadını böyle olmalı; "Diğer dinlere mensup olanlar kiliselere, sinagoglara kadınlı erkekli gidiyor, kadınlarımız da camiye gidip namaz kılabilirler" derken ne kadar batıcı olduğunu anlatmaya çalışıyor. Ama bu ara kiliselere, sinegoglara bu ülkede ne oluyor bu onu çok da ilgilendirmiyor. Onu ilgilendiren, oralara kadın/erkek birlikte gitmek batılı bir ölçüt ise niye bizde olmasın?

**** Tanıl Bora, Radikal İki, 1. 02. 98***

***** Nilüfer Göle, Modern Mahrem, Metis Yayınları 4.Basım - Mart 1993 Sf. 11***

****** Aktaran Aynur İlyasoğlu-Örtülü Kimlik, Metis Yayınları-1994***

Yeniden dindarlaşma veya müslümanlıktan ne kadar uzaklaştığımız meselesi arasında çekiştirilmemiz de bize yarar sağlamaz. Nilüfer Göle'nin şu sözleri durumu anlatır gibi; "Doğu-batı dünyaları arasındaki farklılık, hatta karşıtlık, ifadesini, kadının toplumsal konumunda bulmuştur. Osmanlı-Türk modernleşme hareketleri, kadın haklarını esas alarak, müslüman topumlarla Batı arasındaki bu karşıtlığı aşmaya çalışmıştır. İslamcı hareketler bugün de kadını ön plana çıkarak Batı dünyası karşısındaki farklılıklarını sergilemektedirler."

www.ekmekvegul.org

Müslüman Feminist Konca Kuriş;

Kuran'ı Erkek Egemen Düşünce Çeviriyor!

Konca Kuriş, onbir yıldır türbanlı bir kadın. Birbuçuk yıl boyunca Nakşibendi Tarikatı'nda bulunmasını, insanların Tanrı'ya ulaşmak için bir aracıya ihtiyaç duyması, bu aracının da tarikat şeyhi olduğu şeklinde açıklıyor. Tarikat üyesi iken şeyhin, mensuplarını gözetlediği düşüncesinin kendi üzerinde baskı yarattığını ve hareketlerini sürekli kontrol altında tuttuğunu söylüyor. Mersin'de Bağımsız Kadın Derneği'nin üyesi olan Kuriş, her düşünceden kadınlarla bir arada bulunmaktan yana.

NEŞE Ceylan

Kadınların örtünmesindeki asıl amaç nedir ?

● İslam dininde, örtünme açık ve net bir şekilde Arapça Kuran'da geçmiyor. Nur Suresi 34, Ahzap suresi 59. ayetlerin tüm çevirilerinde anlatılmak istenen, örtülerinizi yakalarınızın üzerine örtün şeklindedir. 1.400 sene öncesine gidecek olursak, yaka yırtmaçları açıktır, yaka denilen bir nesne yok.

O dönemde hem kadın örtülü hem de erkek, çünkü çöl ortamı. Doğunun pek çok bölgelerinde kadınlar ve erkekler yine örtünüyorlar. Bugün Doğu ve Arap kültüründe erkeklerin yanında çocuklarını emzirir kadınlar. Bu bir kültür meselesi. Kuran'da 'göğsünüzü örtün' denir, bu konu başörtme şeklinde geçmez. Sözünü ettiğimiz ayette raas "reisden gelme baş" demek ve ayette baş şeklinde geçmemesine rağmen, hangi zihniyet onu başörtüsü şeklinde çeviriyor bilmiyorum. Elbette ki erkek egemen ideoloji çeviriyor Kuran"ı. Sanki içinde eksiklikler barındırıyormuş da eklemeler yapıp, hadis kaynaklarından yola çıkartarak bu açıklamaları yapıyorlar. Ahzap Suresi 59'da kadınlar için bir tavsiye var "dışarı çıkarken, tanınıp incitilmemeniz için geniş elbiseler giyinin". Şimdi bu toplumda insanların bir önyargısı var; örtülü kadın inançlı kadındır. Ama biz, örtülü kadınların da şeyhlerinin kucaklarına düştüğünü biliyoruz. Ben örtüyü 'aman haramdır' gibi düşüncelerle örtmüyorum; incitilmemek için örtüyorum; örtü bir tanınma aracıdır ve bu önyargılar son bulana dek örtünmeye devam edeceğiz.

Erkekler zayıf iradeli olarak kabul edilip, kadınlarsa tahrik edici unsur olarak görüldüğünden örtünerek, cezalandırılmış ya da kendilerinden taviz vermiş olmuyor mu? Ayrıca örtünmek bir kadını taciz veya tecavüzden kurtarabilir mi?

● Her şeyde ölçülü olmak lazım. Bu kadın için de geçerli erkek için de, ama nedense cinsiyetler ön plana çıkarılıyor. Örneğin haremlik - selamlık uygulaması, kadın ve erkek birbirlerini gördüğü zaman bir şeyler hissedilmesin düşüncesiyle var. Demek hissediyorlar ki böyle bir ya-

www.bianet.org

sak koyuyorlar. Kadın ve erkeklerin birlikte olduğu toplantılarda karşımdaki insan ne giyinmiş, erkekmiş kadınmış buna dikkat etmem. Çünkü ben insanın dış görünüşüne değil, düşüncelerine bakarım. İnsanlar cins ayrımcılığını bir tarafa bırakmadıkça, içimizdeki dürtüler bizi bir takım cinsel sapmalara götürecektir. Ölçüyü kaçırmadığımız sürece tabii...

Taviz verip vermediğim konusuna gelince, daha önceleri arabam yoktu, şimdi arabam var ve toplantılara arabamla gidiyorum. Mesela teyzem Mersin'de Bağımsız Kadın Derneği Başkanı. Bir gün gece geç vakitlerde toplantıdan çıktım. Teyzem "bu saatte gitme, başına bir şey gelebilir" demişti. Bense "hayır benim örtüm var kimse bana bakmaz, arabayla giderim" şeklinde cevap vermiştim. Kimse beni rahatsız etmedi ve evime döndüm.

Miras hukuku ve kadınların şahitliği konusunda ne düşünüyorsunuz?

● Bu dondurulmuş yasalar sanki hiç değişmeyecekmiş gibi geliyor insanlara. Allah'ın yasaları değişmez, insanların yasaları değişebilir. Nasıl değişebilir? O günün şartlarına ve zamanına bağlı olarak. 1.400 sene öncesine takılıp kalmış insanlar var. 'Örtü imanın şartıdır' denmiş ve 'örtüsüz kadın imansız kadındır' diye kabul edilmiş. Ama bunları araştırdıkça, Kuran'ın kendi içinde bunları gördükçe, değer yargılarımız değişti. İnsanların iradeleri hür olmalı, birilerine bağlı olmamalı insanlar. Kuran'da Peygamber'e karşı çıkan bir kadın var (Mücadele Sur.). Bu ayetler benim Müslüman feminist olmamda etkin olan ayetlerdi. O ayetteki kadın statükoyu reddederek, Peygamber'e karşı çıkıp, "bana bir çözüm yoksa şikayetimi yalnız Allah'a veririm" diyor. Aynı şekilde bugün biz Müslüman kadınlar da öyleyiz. Bundan 1.400 sene önce miraslanlandırılmış ve şahitlik hukuku ile şahitlendirilmişiz. Peki bunlar değişemez mi? Elbette değişebilir.

Burada Kuran okuyup da karşı çıkan ve 'sen nasıl bunları değiştirebilirsin' diye soran erkek egemen ideolojiye sesleniyorum, niye şahitlik ve miras hukuku değişmiyor? Çünkü insanlarla Allah'ın yasaları ayrıdır. Kuran'ı Arapça'dan diğer dillere şimdiye kadar hep erkekler çevirdi. Biz de bundan nasibimizi aldık. Mesela Kuran'daki hitap şekli erkekler aracılığı ile kadına seslenir. Bu da çeviri yapan erkeklerin hataları. Kuran kadın gözüyle asla çevrilmedi. Şimdi Diyanet İşleri Bakanlığı tekrar toplanıp Kuran meali hazırlıyor-muş. O insanlara sesleniyorum, acaba o meali hazırlayan ilahiyatçıların arasında kadınlar da var mı?

İslam dininde kadın erkek eşitliği konusunda pek çok yorum var. Siz ne düşünüyorsunuz?

● Bu dünyada yalnız geleneksel İslam yok. Önce eşitliğin İslam'da ne anlama geldiğini açıklamak istiyorum. İslam, silim ve selam kökünden gelip selamet ve barış anlamını içeriyor. O zaman toplum İslam toplumu mu ? Bu kelimeyle çelişiyor bu toplum. Camilerden çıkarak insanlara kin nefret kusan veya sistemin kadınlar üzerindeki başını örtme, mini etek giyme gibi baskıları var. Kuran'dan anladığım kadarıyla Allah Adalet suresinde adaleti emrediyor. Neye göre adalet? 1.400 sene önce, erkek kardeşler arasında miras hukukunu belirlerken, ailesine bakmakla yükümlü erkeğe iki, kadının çalışma hukuku olmadığından da bir pay verilmiştir. O zamanlar eşit haklar verilseydi erkeğe zulüm olurdu. Ama bugün su akıyor, bu suyu tersine akıtamazsınız. Şeriat aynı zamanda akan su demektir, çevirenler ise Allah'ın yasası olarak çevirmişlerdir ve bunu da köreltmişlerdir. Geniş su yollarına bentler oluşturdu bu toplum. Bentler sonucu taşmalar oldu, taşmalar sonucu ise insanlar sokaklara çıkıp 'kahrolsun

şeriat' diye bağırdılar. Çünkü bunun faturası kafalarını dondurmadan araştıran insanlara çıkarıldı. Kuran'da "düşünün, araştırın, akledin" gibi hitap şekilleri var. Hadi o zaman, ben AKLEDİYORUM AYETLERİ ÇIKARTSINLAR.

Üniversitede başörtüleri yüzünden atılan genç kadınların durumu yıllardır ortada. Sakalı yüzünden okuldan atılan Müslüman erkek var mı?

● Hayır, bu yüzden okuldan atılan erkek yok. Biz kadınlar da bundan şikayetçiyiz. Demokrasiden ve her türlü baskının son bulmasından yanaysak, insanların dış görünüşüne değil yaşam tarzı ve düşüncelerine önem vermeliyiz. Örtülü kadınlara da aynı soruyu sordum. Başımızı örttük, bitti mi her şey? Biz niye aydınlanamıyoruz?

Neden imam hatip liselerindeki müfredatı değiştirip de, sadece Kuran merkezli düşündürmüyorlar? Benim kızım 6 yıl İmam Hatip'te eğitim gördü ve ben kızımı okuldan aldım. Sadece örtünebilmesi için okula kaydını yaptırmıştık. Kızım derslerine adapte olamadı, çünkü kızım "hocam Kuran'da böyle yazıyor, siz niçin böyle söylüyorsunuz?" dediğinde, "annenin düşüncesini bu okula getirme" dediler. Kuran ayeti nasıl benim düşüncem olabilir? O okullarda Kuran'ın arapçasını papağan gibi ezberlettiriyorlar.

Zaten 'eşleriniz' der ayette. Çok eşlilik var, biriyle sorun yaşasa diğer kadına gidecek. Şimdi ben erkek olsam, eşim bana ihanet etse, ben kadını dövmek yerine ondan boşanırım.

Kadını aşağılayan sözler var. Bu sözlerin nasıl bir açıklaması olabilir?

● İnsanlarca bilinen hadis yazarı Buhari hakkında bir araştırma yaptım. Bir kaçını söylemek istiyorum. "Kadınlar aklen ve dinen dün (aşağı) yaratıklardır", "Namazı üç şey bozar; kadın, eşek, domuz." "Sizlere üç kötü şey miras bırakıyorum. Biri kadın"

Peygamber bunları söylerse kadın takipçisi olur muydu o toplumda ?

Peygamber Kuran'a muhalafet etmeyeceğine göre, o zaman bu adam hangi hakla bu kadar hadisi yazdı ve Ebu Hureyre'den nakletti? İşin başını sürükleyen zaten Ebu Hureyre denilen adamdır, kadınlarla ilgili sözlerde ondan nakledilmiştir. Hureyre'nin hocası da Kahbil Ahbar adında Yahudi bir din adamıdır. Buhari o topluma tam dört nesil sonra gelmiştir. Düşünün, dört nesil sonra söylenen kelimeler, çarpıtılmadan nasıl kitapların içine girecek ?

Dayakta ölçüt yok

İslamda erkeğin kadını dövebilme hakkı olduğu söyleniyor, bu konuda siz ne düşünüyorsunuz?

● Bu ayette iffetsizlik yapan, ya da ihanet eden kadınlardan bahsediyor. Zaten 'eşleriniz' der ayette. Çok eşlilik var, biriyle sorun yaşasa diğer kadına gidecek. Şimdi ben erkek olsam, eşim bana ihanet etse, ben kadını dövmek yerine ondan boşanırım. Aynı şeyler erkekler için de geçerli. Niye tam netliğe kavuşamıyor biliyor musunuz? Çünkü erkeklere sıra gelince ayetlerin çevirilerinde bir yumuşama var. Dayak Kuran'da zaten kendi içerisinde çelişir. Çünkü Kuran'ın kendi içerisinde her şey ölçülüdür. Ama kadını dövme konusunda bir ölçü yoktur, artık erkeğin inisiyatifine kalmıştır, sabahtan mı başlar dövmeye, yoksa durup dinlenerek mi

www.arsivakurd.org

www.arsivakurdi.org

dö-

ver, o erkeğe kalmış bir şey.

O zaman bu çelişkilidir, çünkü Kuran'da evliliğin temeli sevgiye dayalıdır. Bu gerçek ortada dururken bu çevirileri yapan erkekler niçin böyle yanlışlar yapıyorlar?

Muta nikahı nedir?

● Biz buna karşıyız. Muta nikahı tam tamına fuhuş müessesesinin getirilmesi gibidir. Kuran bunu tasvip etmez, Şii mezhebinde var bu.

Bunu kabul edemeyiz, çünkü anlaşmalı bir nikah, bir aylığına anlaşıyorlar sonra herşey bitiyor. Her şey erkeğin inisiyatifinde, o kadının duyguları ne olacak ?

Kadınlar İslam'a göre istese de istemese de eşiyle cinsel ilişkiye girmek zorunda bırakılıyor. Bu sizce de tecavüz değil mi?

Regl dönemlerimizde bizlere peynir bile elletmediler, bozulur diye. O dönemlerimde de ibadet ediyorum, pislik değilim ben. Doğurganlığımdan kaynaklanan bir olay. Hamileliğimde çocuğum o kanla besleniyor, ben o dönemde nasıl pis olabilirim?

● Elbette tecavüz, bu yine Buhari'nin hadislerinden biri. Bizler de hadisleri kabul etmiyoruz. Dört nesil sonraki kişisel sözleri de yaşama tatbik etmek doğru olabilir mi? Bu hadise göre ilişki istemeyen kadına, melekler sabaha kadar lanet ediyor. Zavallı melekler de uykusuz kalıyor şaka bir tarafa... Bu tek taraflı yaşanacak bir olay değil, eşim istiyorsa ben de istemeliyim.

Regl dönemlerimizde bizlere peynir bile elletmediler, bozulur diye. O dönemlerimde de ibadet ediyorum, pislik değilim ben. Doğurganlığımdan kaynaklanan bir olay. Hamileliğimde çocuğum o kanla besleniyor, ben o dönemde nasıl pis olabilirim? Bütün bu düşünceler din adamları tarafından, Peygamber sözü diye lanse edilmiştir. Turan Dursun'u okudum, iyi araştırsaydı, hadisleri bir çırpıda silip atardı. İlhan Arsel'de hadisleri Kuran'la çürüttü, zaten hadisler de beni ilgilendirmiyor. Buhari ya da diğer hadis yazarları, Kuran'da bir eksiklik olduğunu düşündükleri için mi birşeyleri tamamlamaya çalıştılar?

'Eşime kul olmadım'

Son olarak söylemek istediğiniz bir şey var mı ?

● İnsanlar birbirlerinin kanını dökmesinler, barış için bir şeyler yapsınlar. "Kadınlar da hiç kimseyi kendilerine kocasını, şeyhini vs. tanrı edinmesinler." Kendi hür iradeleriyle sorgulasınlar, o zaman çevirilerdeki hataları görüp, Allah'tan başkasına inanmayacaklar. Ben pek çok sosyalist arkadaşımdan şunu duymuştum "biz Allah'ın kulu olmayız." Tanrının bize ihtiyacı yok, bizim ona ihtiyacımız var. Ben eşime kul olmadım, şeyhimi bıraktım.

Kadınlar çekirdek aileden başlaması gereken başkaldırıyı gösterip kimseye boyun eğmesinler. Anneyle kız reçel yapar, erkek çocuk güneşte oynar, çocuklar arasında eşitlik sağlanmalı. Kadınlar çocukluklarında yaşadıkları aksaklıkları, kendi çocuklarına yaşatmamalı. Artık bunlara başkaldıralım. ✍

www.arsivakurdi.org

Meta Kezê

Meta Kezê, dû sitîl av ji kanîyê radihîşt diçû û bi wê qambura xwe duê hildikşand qatê didoyan. Serê wê li bêr wê bû û wekok bî xwe re bipeyve, dîmeşya. Jinik gelek bi kûl û dert bû.

Fatê

Meta Kezê, her havîn li mala me bû, li serê havînê dihat û heta payîzê; wexta ku zad diavêtin erdê dima. Karê malê gelekî wê dikir. Jinik pîr bû, hin diranên wê jî weşya bûn. Heta ku nanê xwe bixwara geleki zahmetî dikişand. Nan taze bibûyana jî, wê dikir nava avê, nerm dikir û piştê wî dixwar.

Heta êvarêga li ser tenurê çar-bênç teşt nan lêdixist, bi kazanan xwarin çêdikir, bi sitilan av hildikişand jorê malê.

Meta Kezê, havinê dişixulî û zivistanê jî rûdiniş. Emrê wê bi şixulê derbas dibû. Wexta ku ciwan bû, ji bo berhev kirina pembo bi tevî zarokên xwe dîs diçûn Edenê.

Dîbû êvar heta şev derengî ji zarokan ra çîrok digot. Çîrokên wê ji bo zarokan gelek xweş dihatin û loma jî zarokan bi dil û can gohar dikirin. Diya min gelek ji wê hes dikir.

Jinek wek Meta Kezê, gerek lî mala xwe rûnişta û ne xebitya. Lê belê, ji ber feqîrtiyê mecbur bû ku bixebitya; li malan ji xwe ra karê palqijiyê dikir. Digot xebat ne şerme, muhtacî zor e.

Meta Kezê, di eydê de digot; "eyda me rojekî ye, ji bo feqîran eyd rojekî ye. Roja dî em dîsa dixebitin."

Piştê ku diya min çû rehmetê, me carekî dî Meta Kezê nedît. Du ra me bihîst, ku ew ji xwe çûye rehmetê. Wê her dem perê kefenê xwe vedişart. Gustitekî wê mezin û bi zêr hebû. Dîgot; "Ev perê kefenê min e". Ji bo wê tiştekî pir mûhim bû, bêkefen nedixwest ji wê dinyê here.

www.arsivakurd.org

www.arsivokulu.org

Anlatılmaya değer olanlar

MEZALİMİ ZALİMLER YAZMIYOR

O 'defter kapandı' lafı böyle bir tarihten mi geliyor acaba?.. Türk aydınlarının eski defterlerin karıştırılmasından hoşlanmayışları bu nüfus memurlarını çağrıştırdı bana. Pisliği eşelersek kötü koku çıkacak diye endişe duyuluyor belki, ama defterlerin kapalı tutulması hem mağdurlar için acıtıcı, hem de bugünü ve geleceği kirletici...

YELDA

Fransa'da yaşayan Lübnan asıllı yazar Amin Maalouf ile Türkçe okurları olarak Yapı Kredi Yayınları sayesinde tanıştık. (İlk kitabı Arapların Gözüyle Haçlı Seferleri yeni yayımlandı Telos Yayınları'ndan.) Afrikalı Leo ve Semerkant 1993'te, Tanios Kayası 1995'te yayımlandığında değil de, Fransızca aslıyla (Les Echelles du Levant) geçen yıl* yayımlanan Doğu'nun Limanları ile popüler oldu memleketimizde Amin Maalouf; hakkında çok yazılır, konuşulur oldu. Gelgelelim Türk aydınları Maalouf'un kitaplarını överken Doğu'nun Limanları'nı hariç tuttu... Doğu'nun Limanları'ndan sonra, ama Doğu'nun Limanları'nı es geçerek.

'Son romanı Doğu'nun Limanları 1996'da yayımlandı" diye tek bir cümlenin geçtiği 30.10.1997 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'ndeki yazı buna bir örnektir. Ya da, İlber Ortaylı'nın tutumu: Ona göre yazarın okunması gereken çevirileri Afrikalı Leo, Semerkant, Tanios Kayası ve Işık Bahçeleri'dir, Doğu'nun Limanları ise başarısızdır, bir özentidir, abartmadır, sadece bir gayrettir!.. "Doğu'nun halklarını ve renklerini, sonra Batı'yı bir araya getirmek böyle kolay olmamalı"dır... (1) Ortaylı yazarın geçmişe gerçekçi yaklaştığını inkar etmiyor, ama bu kitap söz konusu olunca hırçınlaşıyor. Mesela, tarih kitaplarımızda yer almayan 1909 Adana Olayları'na da değinen Doğu'nun Limanları'nı değil, yazarın Türkiye sınırları dışındaki yerlerde geçen olayları konu edinen diğer tarihsel romanlarını tavsiye ediyor. "Bir yazar Adana olaylarını yazdı diye iyi mi olacak hemen. Bana ne? Ben Ermenice bilmiyorum, Ermenice bilmeden Ermeni meselesi hakkında araştırma yapılamaz" diyen İlber Ortaylı, araştırmayı bu dili bilmeye bağlıyor, ama bu dili öğrenmemekte de kararlı, ısrarlı... "Holokost'tan bana ne?" diyen bir Alman aydını düşünebiliyor musunuz? Bu ne demek olur?.. "Amin Maalouf bir buçuk asırdır bütün Lübnanlı aydınlar gibi Şark milliyetçiliği yapıyor" diye yazan, Tüyap'taki söyleşide Maalouf'un adını "Emin"leştiren İlber Ortaylı, "tarihi gerçekten sapma cinayettir" diye isabet buyurdu da, "o halde bizim tarih kitaplarımız birer cinayet romanı mıdır" sorusuna, "evet ama tarih kitapları bütün dünyada çarpıtmadır" şeklinde cevap vererek, konunun üzerinde çok durmamamızı tavsiye etti. Daha önce "bizde şuur kopukluğu vardır" demişti oysa... Ortaylı günah keçisi gibi oldu ama temsil yeteneği olduğu için; nitekim mesela Avni Gözgürel de "âlim portresine uyan bir isim" olduğu için kendisiyle tam sayfalık bir röportaj yaptı. (2) Yoksa, bazı defterlerin açılmasını istemeyen Türk aydınlarının sayısının hiç de az olmadığını konunun il-

www.arsivokulu.org

gi-

lileri gayet iyi biliyor.

Mübadele'de Batı Anadolulu insanların Yunanistan'a sürülmesinin hikayesini anlatan bir kitapta şöyle bir bölüm vardı: "1922 Eylül'ü. Muğla'da bazı genç kızlar defterdara (nüfus memuruna) yalvarıyordu: 'Efendi biz dönmek istiyoruz, Müslüman olup burada kalmak istiyoruz, bizi kaydet!' Yalvardılar... Yalvardılar... Defterdar, 'defter kapandı, yazamam' dedikçe, güzelim kızlar, kendilerini yerlere atıp çırpınıp durdular. Eğer kabul etseydi, birçok genç Muğla'da kalacaktı. Zaten bazıları memleketlerinde kalabilmek için daha önceden Müslüman olmuştu." (3)

O 'defter kapandı' lafı böyle bir tarihten mi geliyor acaba?.. Türk aydınlarının eski defterlerin karıştırılmasından hoşlanmayışları bu nüfus memurlarını çağrıştırdı bana. Pisliği eşelersek kötü koku çıkacak diye endişe duyuluyor belki, ama defterlerin kapalı tutulması hem mağdurlar için acıtıcı, hem de bugünü ve geleceği kirletici...

"Osmanlı'da hoşgörü vardı, farklı kültürler barış içinde yaşardı" tezlerini çürütecek olayların tartışma gündemine girmesinden hoşlanmaz Türk aydınları genellikle. Doğu'ya egzotik, Osmanlı'ya nostaljik yaklaşım böylece sürer gider; kimin egemen olduğunu, egemenin ettiklerini sorgulamadan. Ah, Doğu... Maalouf'u, "Doğu'nun gizemli evrenine değin uzanan" kökleriyle tanıtan Feridun Andaç, kitapta geçen tarihî 1909 Adana Olayları'nı "Adana'daki ayaklanmalar" olarak geçti yazısında. (4) Adana Olayları ki, Türk aydınlarının araştırmaya, yazmaya, resmetmeye, görmeye, göstermeye hevesli olmadıkları, Adana'yı Ermenisizleştirmeye yönelik hareket. Bir pogrom. (Olay pogrom tanımına uymaktadır, hatta 1955'teki 6/7 Eylül Olayları da. Rusça'da 'yıkım' ya da 'kargaşa' anlamında olan pogrom, kalabalıkların dinsel, ırksal ya da ulusal bir azınlığa ya da bu azınlığın mallarına resmi makamların açık ya da örtülü onayıyla saldırması demek olduğu için.)

1909'da Adana'daki Müslümanlar, Ermenilerin evlerini, işyerlerini yakıp yıktığında, ırzlarına kastettiğinde, onları öldürdüğünde bu bir ayaklanma mıdır? Ayaklanmanın olumlu mu, olumsuz mu olduğunu bir yana bırakıp Andaç'a sormalı, bu bir ayaklanma ise ayaklanan kimdir?

Niyazi Öktem, Doğu'nun Limanları romanındaki öykünün aslına uygun olduğunu belirttikten sonra sözünü şöyle bağlamıştı: "Rum, Ermeni, Türk, Kürt, Çerkez, Musevi, Süryani içiçedir, birbirleriyle evlenmişlerdir; ortak kültür üretmişlerdir; ama birbirlerine çok da çektirmişlerdir"... (5)

"Çeviri halının arkasına benzer" demiş ya Ermeni yazar Hraçya Koçar, ben de şüpheyle bakarım çevirilere; çevirmenin, yayınevinin günahını aldığım da olur, Doğu'nun Limanları'nda olduğu gibi. Daha önceki bir makalemde şüphemi belirtmiştim; 1915'te olanlar Les Echelles du Levant'da da yok mu, yoksa Doğu'nun Limanları'nda makas mı yedi diye.

www.ermenikurdu.org

Tarihte yaşananları "birbirlerine çektirmek" diye ifade etmek, suçları eşitlemektir. Ki bu, ruh rahatlatır ancak, ama gerçeği tanımlamaz... Şunu da sormalı: Egemen olanlarla olmayanlar arasındaki evlenmeler ne derece "birbiriyle" evlenmektir? Mesela bu romanda da evlilik bir Türk erkekle bir Ermeni kız arasındadır; Türkler kız vermemiştir. Aslı "kız alma" olan evlilik hikayeleri egemen taraf için heyecan verici, anlatılmaya, yazılmaya değer...

Soykırımın üzerinden atlayan Maalouf

"Çeviri halının arkasına benzer" demiş ya Ermeni yazar Hraçya Koçar, ben de şüpheyle bakarım çevirilere; çevirmenin, yayınevinin günahını aldığım da olur -Doğu'nun Limanları'nda olduğu gibi. Daha önceki bir makalemde şüphemi belirtmiştim; 1915'te olanlar Les Echelles du Levant'da da yok muydu, yoksa Doğu'nun Limanları'nda makas mı yedi diye. (6)

2 Kasım'da Tüyap Kitap Fuarı'ndaki söyleşisinde aynı soruyu Amin Maalouf'a yönelttim. Aşağıdaki cevabı aldım, cevap denebilirse:

"Fransızca baskıyla kıyaslayamam çünkü Türkçe bilmiyorum. Sorunuza daha geniş cevap vereyim: Tarihsel roman, bir dönemi olduğu gibi anlatmayı amaçlamaz. Bir kişi kendi vizyonu içinde başından geçenleri, anlatılmaya değer olanları anlatıyor orada." Neden açık, net bir cevap alamadığımı anladım, çünkü Fransızca aslında da, 1915 "anlatılmaya değer" bulunmamıştı... Tarihsel bir romanda, sözü edilen yıllarda, Osmanlı topraklarında hem de Türk-Ermeni dostluğu! Bu imkansızlık, anlatılmaya değer bulunmuş...

Holokost'u "anlatılmaya değer" bulanlar da daha çok Yahudiler oldu ne yazık ki... Almanya'da da, hatta dünyada Holokost romanlarını yazanların çoğu, hatta belki de tamamı mağdurlar. Tıpkı incelememe araştırma yapanların da yine onlar olması gibi (Nazi altınları meselesi örneğin). Yahudi soykırımının tarihini yazanlar, belge, rapor, anı ve günlükleri toplayanlar, araştırma dernekleri, vakıfları, enstitüleri kuranlar mağdurlar, onların torunları. Evet, tarihi olduğu gibi aktarmaya mecbur değil romancılar, sinemacılar, ama durum böyle olunca, soykırımların tekrarlanmayacağının hiçbir garantisi de olmuyor... Söylenmeyenler en az söylenenler kadar önemli; aynı şekilde, kimin neyi, nasıl söylediği de. Üstelik tarihsel eser üretenlerin sorumluluğu daha da büyük.

Suçlu taraf kanıtları yok etmek ister; onların torunları görmek, duymak istemeyerek suçları gizlemiş olur...

Saldırgan taraf hesaplaşmaya yanaşmıyor; olsa olsa istisna kabilinden, mağdurları kurtarma hikayelerini anlatmaya meraklı daha çok. Egemen taraf kendi hikayesi anlatıldığında, hatırlatıldığında ise ya duymazdan, görmezden geliyor ya da sebebini açıklamadan, kenarından dolaşıp öfke kusuyor.

Amin Maalouf 1909 Adana Olayları'na değinmiştir, ama 1915'i atlamıştır. Öykünün II.Dünya Savaşı, Alman işgali, Nazizm, Rezistans kavramlarıyla anlatılan bölümüne gelince: "Yahudiler bir halkın göre-

Saldırgan taraf hesaplaşmaya yanaşmıyor; olsa olsa istisna kabilinden, mağdurları kurtarma hikayelerini anlatmaya meraklı daha çok.

bileceği en büyük zulmü, yok edilme girişimini gördükleri için haksızlığa uğradıklarını düşünüyorlardı" der kahramanı bir yerde. Holokost "yok edilme girişimi" midir, sadece bir girişim midir?! Fırınlarda topluca yakılmışken insanlar... Soykırım demek için yeryüzünde o halktan bir tek kişinin kalmaması mı gerekir!.. Oysa, mesela HOLOKOST-II.Dünya Savaşı Döneminde Yahudi Soykırımı kitabının önsözüne katılacak olursanız, "Ne soykırım, ne katliam ne de başka herhangi bir kelime 'Holokost' sözcüğünün yerine kullanılmamalıdır". (7) Ötekinin tarihini, ötekini de tatmin edecek şekilde anlatmak ne kadar zor; önyargılarımızdan sıyrılmamız hele. Yine aynı kitaptan: "Holokost döneminin ilk kapsamlı araştırmalarının hemen hemen tümünün uluslararası askeri mahkemelerin malzemesine dayanması doğaldı. Bu kaynakların kökeni Yahudi olmayıp, çoğunlukla Almanya ve diğer devletler olduğundan Yahudiler ve davranışları hakkındaki görüşler tek taraflıydı ve Yahudiler genelde Nazi çılgınlığının çaresiz kurbanları olarak gösteriliyordu"... Getto savaşçılarını, Yahudi partizanlarını, direnişçilerini de Yahudiler hatırladı daha çok. (8)

Maalouflar'ın aile tarihini anlatan kitapta, "bizim ecdadımız her zaman padişaha sadık kalmıştır" diye yazıyormuş. Babasının, atalarının tebası olduğu Osmanlı İmparatorluğu kendisinde "çok hoş bir nostalji havası uyandırıyor"muş. (Anneannesinin İstanbul doğumlu olduğunu kendisiyle Liz Behmoaras'ın yaptığı söyleşiden öğrenmiştik. 13.3.1997, Cumhuriyet Kitap. Yine aynı sayıda bir çeviri yazıdan "Grek-Katolik bir ailenin çocuğu" olduğunu da.) "Kültürlerin farklı olmasına karşın Osmanlı İmparatorluğu demokratik bir şekilde yönetilen bir federasyona dönüşseydi, küçük parçalara bölünüp dış güçlerin de etkisiyle barışı bulamamış bu ülkeler için çok daha iyi olurdu belki de" demiş Maalouf. (9) Tarihteki her olgu ve olaya birden fazla açıdan bakmanın gerekliliğine değinen bir yazardan, 'tarihin çok önemli olduğu bir bölgeden geliyorum' diyen Maalouf'tan bundan fazlasını beklemiştim doğrusu.

Mağdurları, mağdurlardan öğrenmeye devam edeceğiz demek ki. Ermenilerin, Musa Dağ'da Kırk Gün'ünü Yahudi Franz Werfel'den mesela... (10)

ötekini de tatmin edecek şekilde anlatmak ne kadar zor; önyargılarımızdan sıyrılmamız hele.

(1) Cumhuriyet Kitap, Sayı 376

(2) Radikal, 24.11.1997

(3) Andonia, Ertuğrul Aladağ, Belge Yayınları, Eylül 1995

(4) Cumhuriyet Kitap Eki, 13.3.1997

(5) Gazetepazar, 20.4.1997

(6) Söz, 22.2.1997

(7) Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş., 1997

(8) Varşova Gettosu Savaşıyor, Marek Edelman, Z Yayınları, Ekim 1994 mesela...

(9) Cumhuriyet, 3.11.1997

(10) Belge Yayınları, Nisan 1997

**Bu yazı, Aralık 1997'de kaleme alınmıştır.*

www.arsivhaber.org

ALAMANYA ACI VATAN -2-

GURBET EVE DÖNMEK İSTEMİYOR!

KEBİRE

Gurbet yine hastanedeydi ve ikinci kez bir kız çocuğu dünyaya getirdi. Hiç kimse onu ziyarete gitmedi, o yine yalnızdı. Artık yavaş yavaş kendine sorular sormaya ve bu sorulara cevap bulmaya başladı.

Neden burdaydı? Neden köyünden, memleketinden, annesinden, babasından ve kardeşlerinden bu kadar uzağa, hiç kimse için bir anlamı ve değeri yokmuş gibi atılmıştı? Oysa o biliyordu ki, evden herhangi bir hayvan veya eşya, başka köylerden birine satıldığında, ev halkı bazen bu hayvanları ya da eşyaları merak eder onlar üzerine konuşurdu. Hatta bazen sahipleri, istemeden sattıkları hayvanları ziyaret edip, onları görmek isterlerdi. Ama neden hiç kimse onun için endişelenmemişti? Neden kimse onu düşünmüyordu "ne yapar bu çocuk tek başına" diye sormamıştı?

Gurbet kendince çözmeye çalışır yaşadıklarını... "Sana göre bu işin sorumlusu kim" diye sorulduğunda; tek sorumlu ve suçlu olarak henüz aklı dışarda top oynamada olan ve ailesinin zoruyla evlendirildiği 16 yaşındaki kocasını bilir.

Gurbet, kız çocuğunu dünyaya getirdikten sonra ağlamaya başladı. Hastanede yalnız geçirdiği günler Gurbet için zor bir dönem oldu. Ama şimdi o, bundan sonraki süreçte kendisini daha zor günlerin beklediğini biliyordu. Bu arada Gurbet, bir kız doğurduktan sonra amcası tarafından alınıp eve getirildi. Yine evde yalınayak dolaşarak, ev işlerinin büyük bir bölümünü yapmaya başladı. Hiç kimse izin vermedi onun evde lohusa olduğu halde yatıp dinlenmesine. Ama bu sefer kafası karmakarışıktı. Bir yandan Bebek diye adlandırdığı ilk çocuğunun geleceği onu kaygılandırıyordu, öte yandan da bu koşullar altında kızına nasıl bakacağını düşünüyordu. Çünkü o evde hiçbir değeri olmayan bir yaratık gibi yaşamak istemiyordu artık. Evde gördüğü muamele bir köleden farklı değildi.

"Bebek büyümek istemiyor"

Aile doktorunun tespitine göre, evde dövülen, gerekli ilgi ve sevgiyi göremeyen iki yaşındaki 'Bebek'in ciddi psikolojik sorunları vardı, gelişmiyordu. Bundan dolayı bu çocuğun aileden alınıp bir bakıcı aileye verilmesi söz konusuydu. Üstüne üstlük şimdi tüm ev halkı, bu çocuğun devlet tarafından ellerinden alınmasının tek sorumlusu olarak da Gurbet'i görmeye başlamıştı. Gurbet henüz olanlardan ve olacaklardan bihaberdir. Bu durum kendisine anlatıldığında ve "Bebek senden alınacak" denildiğinde tepkisi sadece ağlamak oluyor. Aslında Gurbet başkalarına kızıp Bebek'i dövdüğü için de pişmandır; 'Ama onlar da beni dövüyordu'. Gurbet şimdiye kadar çocuğunun ondan alınabileceği kaygısını hiç yaşamamıştı. Ama şimdi karşılarında yasalarını ve değerlerini hiç bilmediği kocaman bir devlet vardı. Gurbet'e göre çocuğunu dövmek çok normal bir davranıştı. Anlayamıyordu bir türlü bebeğin neden ondan alınması gerektiğini. Ya alırlarsa ondan sonra ne yapacaktı? Ondan sonrası için de herhangi bir fikri yoktu.

Bu arada Sağlık Bakanlığı anne ile çocuk arasındaki ilişkiyi kontrol ederek bebeğin biyolo

jik gelişimini etklileyen bir hastalığının olup olmadığını tespit etmek ve son kararı vermek için Gurbet ile iki çocuğunu büyük bir hastanede gözetim altına aldı. Doktorlar önce, çocuğun gelişmemesinin hormonlarındaki bir rahatsızlıktan kaynaklandığını düşündüler. Ancak üç hafta boyunca yapılan araştırmalar sonucunda çocuğun hiçbir fiziksel hastalığının olmadığı tespit edildi.

Gurbet ilk defa çocukları ile evden uzak üç hafta geçirdi. Doktorlar, bu süre boyunca yaptıkları incelemeler sonucunda, Gurbet'in iyi bir anne olabileceğini, her şeyi çok çabuk öğrendiğini, o ev ortamından uzak olduğunda çocukları ile ilgilendiğini tespit ettiler. Bu arada Gurbet, hastanede Türkçe öğrendi. Almanca kelimelerin bir çoğunu da anlamaya başladı. Bu arada kurduğu iyi ilişkiler sonucunda edindiği arkadaşları ve hemşireler, ona ve çocuklarına kışlık kıyafetler bulup hediye ettiler. İnanılması zor ama, Gurbet kız Ekim- Kasım soğuğunda terlik ve yazlık elbiselerle dolaşıyordu. Ona sorduğumuzda ayakkabısının olmadığını öğrendik. Gurbet, Kürtçe dışında bir dil bilmemesine rağmen, hastanedeki kadınlarla kurduğu iletişim sayesinde daha önce hiç düşünmediği şeyleri de düşünmeye başladı.

Sonuçta Gurbet, doktorların önerisiyle eve dönmemeye karar verdi. Çünkü üç haftalık doktor kontrollerinden sonra 'Bebek'in gelişmemesinin hiçbir biyolojik nedeni olmadığı, onun sadece yaşadığı ev ortamında ilgi, sevgi görmediği ve annesiyle beraber aile içi şiddete maruz kaldığı için psikolojik olarak kendi gelişimini durdurduğu tespit edildi. Henüz iki yaşında olan ve içinde yaşadığı ortamda mutlu olmayan Bebek, yaşadığı şiddete tepkisini kendi gelişimini engelleyerek gösterdi.

Çünkü üç haftalık doktor kontrollerinden sonra 'Bebek'in gelişmemesinin hiçbir biyolojik nedeni olmadığı, onun sadece yaşadığı ev ortamında ilgi, sevgi görmediği ve annesiyle beraber aile içi şiddete maruz kaldığı için psikolojik olarak kendi gelişimini durdurduğu tespit edildi.

Bunun üzerine doktorlar, anne ile çocuk arasındaki ilişkide herhangi bir olumsuzluk görmedikleri için, çocuğun anneden ayrılmasının doğru bir karar olmayacağı kanısına vardılar. Gelinen aşamada Gurbet, "ne yapmak istiyorsun?" sorusuna hiç beklemediğimiz bir yanıt verdi. Eve dönmek istemiyordu.

Belki de hayatında ilk defa kendi yaşamıyla ilgili bir karar verme fırsatı çıktı karşısına ve o da bunu kullandı. Gurbet şimdi iki çocuğu ile birlikte, kimsesiz çocukların gönüllü anneler tarafından bakıldığı bir yerde yaşıyor. Orda çalışan kadına Kürtçe öğretiyor, kendisi de hem Almanca'yı hem de çocuk bakımını öğreniyor. Bu arada, şimdiye kadar varlığı hiç kimseyi ilgilendirmeyen bu çocuklar ve Gurbet, birden bire kocasının ve akrabalarının ilgi odağı oldu. Köşe bucak onları arıyorlar. Gurbet ise çok korkmasına rağmen kararından dönmeyeceğini bildiriyor.

Korkarım, Gurbet'in aile içinde yaşadığı şiddet sadece dayakla sınırlı değildi.

www.arsivakurd.org

www.arsivakurdi.org

NİLGÜN....

HACER Yıldırım

Bir başka "namus cinayeti" için iki şey mahalleli tarafından delildi; kuruyemiş ve bira.

Aradan tam altı yıl geçti. Ama onu hiç unutamadım. Morgda, çıplak bedenindeki morlukları gördüğümde ellerim titredi, fotoğrafını çekmekte zorlandım... Ne kadar çok morglara gitmek zorunda kaldım. Solgun yüzler, işkenceden morarmış bedenler, akan kanlar. İnfazlar infazlar... Mahmutbey'de üç genç öldürülmüştü. Üçü de ayrı odada. Oturma odasındaki duvarda kurşun delikleri vardı. Bir de kanepede. Niçin yaptım bilmiyorum ama kanepedeki kurşun deliğine parmağımı soktuğumda parmağım kanlandı. İçim ürperdi... Çatışma demişlerdi, terörist demişlerdi üç genç için. Üç ayrı odada duvarlarda onlarca kurşun deliği vardı. İnfaz görüntüleri... Battaniyelere sarılıp götürülüyorlar... Bir eşya gibi... "halkımızın" alkışları arasında...

Adı Nilgün Oda'ydı. 15 yaşındaydı. Bir akşam babası ve ablası içeride uyurken dışarı çıkıyor. Evlerinin yüz metre ötesinde, mahalleden tanıdığı bir erkek arkadaşıyla sohbet ediyor. Yanlarına gelen Jandarma Karakolu'nun devriye arabasını farketmiyorlar. Kimliği olmadığı için arkadaşıyla birlikte gözaltına alınıyor. Ama araba karakola doğru değil de, ıssız bir mezarlığa doğru yol alıyor. Nilgün onlara nereye götürdüklerini soruyor, fakat soruları yanıtsız kalıyor. Bir yerde durup arkadaşını arabadan indiriyorlar. O bir astsubayla yalnız kalıyor. Astsubay ona dokunmaya başladığında çığlık atıyor. Bedenindeki morluklar o anda oluyor işte. Astsubay alışkın olmadığı için karşı çıkışlara, çekip silahını onu vuruyor, oracıkta ölüyor Nilgün.

Ertesi gün gazetelerdeki haberleri okumuştum "astsubay şaka yaparken öldürdü". Sonra Nilgün'ün mahallesine gitim "geceyarısı sokakta bir erkekle ne işi vardı?" diyen bir genç kızın sesi halen kulağımda. Babası astsubaya dava açtı. Astsubayın mahkemedeki savunması tutunaklara şöyle geçti; "Gece 02.00 sıralarında Nilgün Oda'yı bir erkekle sarmaş dolaş vaziyette gördüm ve kimliğini sordum. Kızın kimliğinin bulunmayıp yaşının küçük olması nedeni ile babasına teslim edilmek üzere erkek arkadaşı ile birlikte aldım. Kız 'beni babama teslim etmeyin de öldürün' dedi. Ben de şaka olsun diye silahımı çıkarıp korkutmak istedim. Tabancam bir kez patladı ve kıza isabet etti. Kasıtla vurmadım."

Beni babama teslim etmeyin...

"Bir erkekle sarmaş dolaş" diyordu. Bu anahtar cümle savunma için yeterliydi. Bunu söylediğinde ne kadar çok "namuslu" olduğu da çıkıyordu ortaya. Mahkeme heyeti de aynı kanaatte olduğu için Nilgün'ü vuran astsubay, "iyi hali" nedeniyle altı milyon lira para cezası ödedi ve serbest kaldı.Hani şu namus dedikleri

www.arsivakurdi.org

Bir başka gecekondudaki "namus cinayeti" için iki şey var ya, gece sokağa çıkartmayan, eve kuruyemiş bile aldırmayan.

Namus cinayeti...

şey mahalleli tarafından delildi; kuruyemiş ve bira. Daha önce koruculuk yapan "evin reisi koca" eşi için "kötü yolda" söylentilerinden sonra, eşiyle birlikte evdeki on kişiyi öldürmüştü. Ne demediler ki arkalarından?

Bir komşu kadın "Eve giren çıkan belli değildi", kuruyemişçi "bir gün önce benden kuruyemiş aldılar. Niye aldıklarını sorduğumda, eğlence var dediler. Eee malum eğlence". Bir tekel bayii, "Benden de bira aldılar, namus davası kardeşim". Semtin kültür derneği üyesi, "Namus davası bizi ilgilendirmez" derken o semtteki bir sosyalist partili de, "Biz de infaz sandık. Namus davasıymış açıklama yapmayacağız" diye yorumladı cinayeti. bildiklerini yaptılar ve heyeti apar topar uçağa bindirip İstanbul'a gönderildiler.

"Bir erkekle sarmaş dolaş" diyordu. Bu anahtar cümle savunma için yeterliydi. Bunu söylediğinde ne kadar çok "namuslu" olduğu da çıkıyordu ortaya. Mahkeme heyeti de aynı kanaatte olduğu için Nilgün'ü vuran astsubay, "iyi hali" nedeniyle altı milyon lira para cezası ödedi ve serbest kaldı.

www.arsivkurdu.org

BEN BİR KADIN DEĞİL MİYİM? (*) -1-

Irkçı ve cinsiyetçi bir sosyalizasyon bize kadınlığımızı unutturmuş, ırkı tek önemli gerçeklik olarak ele almamıza yol açmıştı.

BELL Hooks

Çeviren: NECLA Akgökçe

Amerikan tarihinin belli bir döneminde siyah kadınlar, ülkenin her yanında eşit haklar mücadelesi hareketi için ve cinsiyetçiliğin kadınların toplumsal hayatında oynadığı rolün altını çizmek için bir araya geldiğinde, çoğumuz büyük bir suskunluk içindeydik. Suskunluğumuz sadece beyaz feministlere karşı bir protesto ve siyah patriarkayla bir dayanışma davranışı olarak yorumlanamaz. Bu, ezilenlerin bir suskunluğuydu -derin suskunluk, tevekkül ve kadere boyun eğmeden kaynaklanıyordu-. Biz siyah kadınlar, kadın hakları mücadelesi için bir araya gelememiştik, çünkü kadın olmayı kimliğimizin önemli parçası olarak değerlendiremiyorduk.

Irkçı ve cinsiyetçi bir sosyalizasyon bize kadınlığımızı unutturmuş, ırkı tek önemli gerçeklik olarak ele almamıza yol açmıştı. Başka sözcüklerle ifade etmek gerekirse, kişiliğimizin bir parçasının kendi kendimiz tarafından üzerinin çizilmesi gerekiyordu ve biz bunu başarmıştık. Kadın hareketi, cinsiyetçi baskıyı sorgulamayı gündeme getirdiğinde, ırkçılığın kaba ve kanlı gerçekliği karşısında cinsiyetçiliğin önemsiz olduğunu düşündük. Cinsiyetçiliğin, ırkçılık kadar baskıcı olabileceğini kabulden korkuyorduk. Irkçı baskının ortadan kaldırılmasının, bizi özgürleştirmeye yetebileceği umuduna sıkı sıkı sarılmıştık. Biz siyah kadınlar içinde, kendini cinsel azınlık olarak kabul edip susmayı öğrenmiş bir kuşaktık.

19.yüzyılda yaşamış siyah kadınlar, bizden farklı olarak ırkçılıktan kurtuluşun, tüm kadınları insan haklarından mahrum eden cinsiyetçi bir sosyal düzenden kurtuluşa kendiliğinden yol açmayacağını biliyorlardı. Bu siyah kadınlar, hem siyah ırkın eşit haklar mücadelesinin, hem de kadın hakları mücadelesinin içinde yer almışlardı... Kadınların, kadın hakları için mücadelesi, ırkın eşit haklar mücadelesine zarar verir mi sorusuna, siyah kadınların sosyal durumlarında yapılan iyileştirmelerin, tüm siyahların lehine olduğu noktasından hareketle cevap veriyorlardı...1893'te Anne Cooper, siyah kadınların durumu hakkında, "Word Congress of Representative Women"da şunları yazıyordu;

"Uygarlığın yüksek ürünlerine hazırlık yapılmadan, birden bire kavuşulamaz. Bunların normal şartlar altında 30 yıllık kısa bir zaman aralığında da gelişmesi mümkün değildir... Kuşaklar üzerinden ağır ve sancılı bir biçimde gelişirler. Bu ülkede siyah kadınların yaşadığı baskı dönemi en karanlıkta kalan dönemdir, onların yazılmamış tarihi kahramanca mücadelelerle doludur.

www.anarsiarsivi.org

"Uygarlığın yüksek ürünlerine hazırlık yapılmadan, birden bire kavuşulamaz. Bunların normal şartlar altında 30 yıllık kısa bir zaman aralığında da gelişmesi mümkün değildir... Kuşaklar üzerinden ağır ve sancılı bir biçimde gelişirler. Bu ülkede siyah kadınların yaşadığı baskı dönemi en karanlıkta kalan dönemdir, onların yazılmamış tarihi kahramanca mücadelelerle doludur.

Dayanılmaz ölçüde güçlü, korkunç bir otoriteye karşı, kadınlar açısından yaşamdan daha önemli olan değerleri korumak ve ellerinde tutmak için çok trajik ölümlerle sonlanan bir mücadele vermişlerdir. Anneler kızlarının haklarını savunmak ve kendi onurlarını korumak için, kafese kapatılmış bir kaplan gibi sessiz, sabırlı, ızdıraplı bir çalışma yürütmüşlerdir. Bu savaş sırasında sandalın dibe vurmasından, fırtınaların engellemesine kadar hiçbir şey alışılmadık değildir, kadınlarımızın çoğu kahraman değildi - kahramanlık diğer ulusların kadınlarında da rastlanılan birşey değildir-. Köle sahiplerinin istediği biçimde ordan oraya taşınan, Amerikan Yüksek Mahkemesi'nin gözünde bir mal, idrak kabiliyeti olmayan bir şey, ruhsuz bir kütük gibi değerlendirilen kadınların, her türlü aşağılanmaya karşı, kendi kadınlık ideallerini koruduğunu bilmek benim için yeterli. Ama ulusun mahkemesi önünde, uykulu ve dumanlanmış kafalardan bu tür ideallere kulak veren olmadı.

Amerikan tarihinde ilk defa Mary Church Terell, Sojouner Truth, Anna Cooper, Amanda Berry Smith gibi siyah kadınlar, uzun yıllar süren suskunluğu bozarak, deneyimlerini tanımlamaya ve ifade etmeye başladılar. Varoluşlarının kadın yanını vurguladılar ve bu onların kaderlerini siyah erkeklerden ayırdı. Bu farklılığın gerçekliği, beyaz adamın, siyah adamın seçme-seçilme haklarını desteklerken, bütün kadınların seçme-seçilme hakkını engellemesinde somut bir biçimde görüldü..

Beyaz kadınlar en azından eşit hak mücadelesinde başarılı oldular, onlardan iki kat daha fazla ezilen siyah kadınlar, sadece acı çektiler, sustular ve kendilerini tahrip ettiler."

Kadınlar ve siyah erkekler

Amerikan tarihinde ilk defa Mary Church Terell, Sojouner Truth, Anna Cooper, Amanda Berry Smith gibi siyah kadınlar, uzun yıllar süren suskunluğu bozarak, deneyimlerini tanımlamaya ve ifade etmeye başladılar. Varoluşlarının kadın yanını vurguladılar ve bu onların kaderlerini siyah erkeklerden ayırdı. Bu farklılığın gerçekliği, beyaz adamın, siyah adamın seçme-seçilme haklarını desteklerken, bütün kadınların seçme-seçilme hakkını engellemesinde somut bir biçimde görüldü... Horace Greeley ve Wendell Phillipps bu durumu "the Negro's hour"(**) olarak isimlendiriyor ama, gerçekte siyahlar için seçme-seçilme hakkı diye bahsedilen şey siyah erkekler için seçme-seçilme hakkıydı.

Beyaz adam, siyah adamın seçme hakkını savunup, beyaz kadınların seçme-secilme hakkını engellerken, derinde yatan cinsiyetçiliğini açığa vuruyordu. Amerikan tarihinin adı geçen kısa dönemi içinde, ırkçılığının önünde giden bir cin

siyetçilikti bu...

Beyaz adamın, siyah adamın seçme hakkını savunmaya soyunmasından önce, beyaz kadın hakları savunucuları, siyah politik savaşçılarla bir ittifakın kendi sorunlarının çözümü için yararlı olduğuna inanıyorlardı. Bunun görüntüde böyle olduğu, siyah erkeklerin seçme hakkına kavuşurlarken, beyaz kadınların bu haktan mahrum kalmalarıyla ortaya çıktı. Bu durum beyaz kadınlara, siyahlarla siyasi dayanışmayı unutturdu ve onlar beyaz erkeklerin, siyah erkeklerin seçme hakkını destekleme planına beyaz ırkın dayanışma adına karşı çıktılar. Beyaz kadın hakları savunucularının ırkçılıklarının su yüzüne çıktığı günden bu yana, onlarla, siyah ırkın hakları için mücadele edenler arasındaki hassas bağ koptu.

E.Stanton, "Kadınlar ve Siyah Erkekler" isimli 1869'da "Devrim" esnasında yayınlanan makalesinde, cumhuriyetçi " erkekler için seçim hakkı" çağrısının siyah erkeklerle tüm kadınlar arasında uzlaşmaz bir çelişki yaratmayı hedeflediğini göster

miş olmasına rağmen, bu iki grup arasında yıkılan köprü, bir daha inşa edilemedi. Siyah politik savaşçılar, kadın hakları savunucularının meselelerine sempati duymalarına rağmen, seçme hakkını elde etme şanslarını kaybetmeye hazır değildiler. Siyah kadınlar kendilerini "doube-bind"*** durumu içinde buldular; kadın haklarını savunmak, ırkçılıklarıyla tanınmış beyaz kadınlarla işbirliği yapmak anlamına geliyorken, yalnızca siyah erkekler için seçme hakkını savun

"Siyah adamın hak sorunları için büyük heyecan duyulurken, siyah kadınlar hakkında tek kelime edilmedi, siyah erkekler haklarına kavuşurken, siyah kadınların haklarını elde edememesi halinde siyah erkekler, kendilerini kadınların efendisi olarak görecekler ve bu daha önceki durum kadar kötü birşey olacak."

mak kendilerine hiçbir siyasi hak tanımayan patriarkal düzeni onaylamak anlamına geliyordu.

Radikal siyah savaşçı kadınlar, hem siyah erkekler hem de kadınlar için seçme-seçilme hakkını talep ediyorlardı. S.Truth bu problemi çok açık biçimde ifade edip, kadınlar için seçme-seçilme hakkını kamuoyuna şöyle açıklıyordu;

"Siyah adamın hak sorunları için büyük heyecan duyulurken, siyah kadınlar hakkında tek kelime edilmedi, siyah erkekler haklarına kavuşurken, siyah kadınların haklarını elde edememesi halinde siyah erkekler, kendilerini kadınların efendisi olarak görecekler ve bu daha önceki durum kadar kötü birşey olacak."

Bu ünlü konuşma Amerikan kamuoyuna cinsiyetçi baskının, siyah kadınların özgürlüğü için ırkçı baskı kadar büyük bir tehdit olduğunu hatırlattı. Ama beyaz ve siyah kadın hakları savunucularının protestolarına rağmen cinsiyetçilik galip geldi, yalnızca siyah erkekler seçme haklarına kavuştu. Siyah kadınlar ve erkekler köleliğe karşı mücadele sırasında ve kurtuluş savaşından sonraki yeniden yapılanma döneminde

(Reconstruction) aynı ölçüde savaşmışlardı, ama siyah politik liderler patriarkal değerleri savunuyorlardı. Böylece, siyah erkekler Amerikan yaşamının bütün alanlarına girmeye başladıklarında, bu siyah kadınların en altta olma durumlarını daha da pekiştirdi.

Siyah kadınların 19. yüzyılda savunduğu entellektüel ve politik taleplerinde karakterize edilen devrimci ruh, tedrici olarak ortadan kalktı. 20.yüzyılda siyah kadınların, siyahların yaşamındaki siyasi ve sosyal meselelerde oynadığı rolde de büyük bir dönüşüm yaşandı. Bu dönem,

Siyah kadınlar ve erkekler köleliğe karşı mücadele sırasında ve kurtuluş savaşından sonraki yeniden yapılanma döneminde(Reconstruction) aynı ölçüde savaşmışlardı, ama siyah politik liderler patriarkal değerleri savunuyorlardı.

radikal ve sosyal reformlara etki etmek isteyen bütün Amerikalı kadınların çabalarının kapsamlı bir kopuşuna da işaret ediyordu. 20.yüzyılda kadın hakları için mücadele hareketi sönümlendiğinde, siyah kadınlar suskunluğa boğuldu.

Savaş, hareketin kökenindeki tutkularını çaldı. Siyah kadınlar, erkekler gibi yaşam savaşına katılmalarına ve mümkün olduğunca üretim süreçlerinde yer almalarına rağmen, cinsiyetçiliğin sona ermesi için birşey yapmadılar. 20.yüzyılın siyah kadınları, cinsiyetçiliği bir veri, doğal bir durum ve yaşamlarının bir gerçeği olarak kabul ettiler. 30'lu ve 40'lı yıllarda ise siyah kadınlar, hayatlarındaki en güçlü baskıyı sorgulamaya başladıklarında, listelerinin üst sıralarına cinsiyetçilik değil de ırkçılık sıçradı.

Siyah kadınların 19. yüzyılda savunduğu entellektüel ve politik taleplerinde karakterize edilen devrimci ruh, tedrici olarak ortadan kalktı. 20.yüzyılda siyah kadınların, siyahların yaşamındaki siyasi ve sosyal meselelerde oynadığı rolde de büyük bir dönüşüm yaşandı. Bu dönem, radikal ve sosyal reformlara etki etmek isteyen bütün Amerikalı kadınların çabalarının kapsamlı bir kopuşuna da işaret ediyordu.

* Bell Hooks'un Aint't I A Woman ve Black Woman und Feminizm'in kısaltılmış Almanca çevirisinden kısaltılmadan çevrilmiştir.

** Zencinin zamanı

*** İkili bağ

(Devam Edecek)

www.arsivkurdi.org

ZAR BOZULURSA...

ZEYNEP Dara

Genç kadınlığa henüz yeni adım attığım dönemlerde, çok sık duyduğum konulardan biri de bekaret meselesiydi. Yaşıtlarım arasında sık sık, ilk gece, kanamalar, bakirelik, yırtılan zarlar, akan kanlar, ilk gecede bakire çıkmayan kadınların akibeti konuşulurdu ve bende hep ürküntü yaratırdı. Neredeyse kadınlık ve evlilik kızıla boyanmış, can acıtan bir süreçten ibaretti. İlk adet kanaması yaşadığımda nasıl da korkmuştum. O çok önemli olan zarımı kaybetmiş olma korkusuyla dehşete düşmüştüm. Ne yapacaktım şimdi? Bekaretimi kaybetmiştim ve evlendiğim gece bakire değilsem, baba evinin kapısına gönderilecek ve ailenin namusu uğruna babam veya ağabeylerim beni öldürmek zorunda kalacaklardı. Ne vahşetti her şey. Kan ve ölüm kadınlığımızla ne kadar içiçeydi. Sonradan bunun bekaretle ilgisi olmadığını anlamış ve rahatlamıştım...

Bu kanlı günler neyin nesiydi? Neden erkekler bunun için bir bedel ödemiyorlardı? Zarımızı bozdukları halde neden suç ortaklığımızı -eğer bir suç ise!- üstlenmiyorlardı? Ne çok soru sorardım, ama cevabını azarlanma olarak geri alırdım. Konuşulmasında bile adı konmayan bir yasak vardı. Üstelik iyi kızlar bunları soramaz ve sadece koyulan kurallara uymakla, zarlarını evlenecekleri geceye kadar korumakla yükümlüydüler.

Bir gün bizi gelip alacak ve zarımızı kanla bozacak beyaz atlı prensimiz (!) için onu emaneten saklayacaktık. O beyaz atlı prensimiz bu ara bir çok deneyler yaşayacak, zarı yine bir başka erkek tarafından bozulmuş kadınlarla, yani o kötü kadınlarla(!) bu işin nasıl yapıldığını öğrenecekler, deney sahibi olacaklardı...

Kız çocuk olmak...

Biz iyi aile kızları olarak yetiştirilirken zarımızı sıkı sıkıya korumakla görevliydik. Ondan, bizden başka herkes, evin tüm kadın ve erkekleri ile ileride kocamız olacak erkek ve onun tüm sülalesi sorumluydu, biz onlar için onu emaneten taşıyor ve koruyorduk...

Çocukken köydeki çeşmenin üzerinden erkek arkadaşlarımla aşağı atlamaya bayılırdım. Ama hemen uyarılırdım, yaşça biraz benden büyük kız arkadaşlarım tarafından, "aman atlama zarın yırtılır..." Bu dehşet bir şeydi! Kız çocuklar, ata binemezdi, yüksek yerden atlayamazdı...

Tüm davranışlar daha küçük yaşta sınırlanmaya başlamıştı bile... Biz kız çocuktuk ve davranışlarımız da ona göre farklı olacaktı.

Hiç unutmam, uzak bir tanışın kızı evlendiği gece bakire çıkmamıştı ve aynı gece baba evine geri gönderilmişti. Ama baba kızına güvenmiş ve bakire olduğuna inanmıştı. Damada ve ailesine ispatlamak için kızını doktora götürmüş, bakire olduğunu ispatlamıştı. Kızın ve tüm ailenin namusu kurtulmuştu böylece...!?

Neyse ki, ilk gecede bakire çıkmadı diye bütün kadınlar öldürülmüyor. Bazen aile akrabalarıyla tüm ilişkisini kesiyor ve tanınmayacakları bir yere göç ediyorlar. Ya da çok yaşlı bir erkekle veya bir kaç kuma üzerine aceleyle evlendiriyorlar. Sonuçları yine de kadınlar ödüyor. Ne onlara soran var ne de anlamaya çalışan... Kararları çevresindeki erkekler ve onların lehine işleyen yazılı veya yazılı olmayan tüm toplumsal değerler, ideolojiler.... Erkekler dünyayı kendilerine göre düzenlemişler, sistem de onların lehine takır takır işliyor. Ama, şimdilik!

www.arsivakurd.org

Bir kilise daha camiiye çevrildi; Farklı dinlere mensup ibadet yerlerine saygı göstermeyi öğrenemeyen Türkiye, 1850 yılında inşaa edilen tarihi bir kiliseyi camiye çevirdi. Erzurum Demirciler Çarşısı'ndaki tarihi Ortodoks Ermeni Kilisesi bozularak, Fatih Camiisi adını aldı.

Almanya Yahudilere tazminat ödeyecek; Nazi rejiminden kurtulan Doğu Avrupalı Yahudiler'e Almanya toplam 200 milyon DM tazminat ödeyecek. Doğu Avrupalı Yahudilerin emekli aylığı aldığı bir vakfa, 1999'da başlamak kaydiyle 4 yıl süreyle ödenecek tazminattan 18 bin kişi faydalanabilecek.

BM'de kadın yönetici; Kanada Savunma Bakan Yardımcısı Louise Frechette Birleşmiş Miletler (BM) genel sekreter yardımcılığına atandı. Özellikle sosyal ve ekonomik konularla ilgilenecek Frechette, böylece genel kurul kararıyla bu göreve atanan ilk kadın oldu.

"Artık Örgütlü" beraat etti; Geçtiğimiz 8 Mart'ta aralarında ROZA Dergisi'nin de bulunduğu bağımsız kadın gruplarının gerçekleştirdiği "Artık örgütlü" mitingi beraat etti. Mitingin tertip komitesi ve konuşmacıları hakkında açılan dava Kasım 1997'in ilk haftasında sonuçlandı. Toplantı ve gösteri yürüyüşleri yasasına muhalefetten açılan davada, sözkonusu yasaya aykırı herhangi bir eylemde bulunulmadığı ve toplantının izinli yaplıdığı gerekçesiyle, tutuksuz yargılanan tertip komitesi ve konuşmacıların beraatine karar verildi.

Yeni bir Kürt kadın dergisi; Yaşamda Özgür Kadın adlı yeni bir Kürt kadın dergisi Ocak ayında yayın hayatına başladı. "Özgür kadın, özgür vatandır" şiarıyla yola çıkan dergi çıkış yazısında; "Genelde kadının özgürlük ve eşitlik mücadelesi, özelde Kürt kadınının sorunlarını ve mücadelesini tarihe arşivleme gibi bir görevimiz de vardır. Süreci hem takip etme, hem de etkileme işlevini; kendi okuyucusuyla bütünleşerek yerine getirecektir" demektedir.

DBP'de kadınlara yönelik şiddet tartışıldı; Demokrasi ve Barış Partisi (DBP) İstanbul İl Kadın Komisyonu, Kadına Yönelik Her Türlü Şiddete Son günü nedeniyle, "Kadın ve Şiddet" konulu bir söyleşi düzenledi. Remziye Dinç, Songül Yıldız (DBP Adana İl Örgütünden), Ayşe Yaman ve Jiyan Kürt Kadın Evi'nden Nevin İl'in konuşmacı olarak katıldığı söyleşi, gözaltında, korucular tarafından ve aile içindeki şiddet tartışıldı.

"Politik cinayet"; 24 Kasım'da Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı'nda, kadınların yaşadığı her türlü şiddeti kınayan bir basın toplantısı düzenlendi. Yapılan basın açıklamasında; kadınların birlikte yaşadıkları erkekler tarafından ölüm boyutlarına varan dayağa maruz kalışlarını"politik cinayet" olarak değerlendirildi. Kadınları bu cinayetleri takip etmeye ve cenazelere toplu şekilde gitme çağrısı yapıldı.

www.arsivekurdi.org

Koca dayağına hapis cezası; Dayakçı kocalara 6 aya kadar hapis cezası verilmesini öngören yasa nihayet kabul edildi. Sulh Hukuk Hakimliğine şikayet edilmesi üzerine; eşine, çocuklarına ve ailede yaşayan diğer bireylere şiddet uygulayan kişinin, bundan vazgeçmesi için evden uzaklaştırılması kararı da alınabilecek. Hakim ayrıca, mağdur aile bireyleri için tedbir nafakası da isteyebilecek.

Gözaltında cinsel taciz; Atılım Gazetesi okuru Gönül Karagöz'ün evine, düzenlenen baskın sonucu yazılarına ve küpürlerine örgütsel döküman gerekçesiyle el konuldu. Gözaltında işkence ve cinsel tacize maruz kalan Gönül Karagöz, adli tıptan rapor alarak suç duyurusunda bulundu.

Tecavüze suç duyurusuna red; İşçinin Yolu Gazetesi çalışanı Asiye Güzel Zeybek, götürüldüğü üç ayrı emniyette, üç kez tecavüze maruz kaldı. Ancak, uğradığı tecavüzü sekiz ay sonra açıklayabilen Zeybek'in suç duyurusu reddedildi.

Gözaltında işkence; Hadep'in Batman Merkez ilçe yöneticisi Remziye Yıldız, gerilla grubunun fotoğrafındaki bir kadına benzediği gerekçesiyle 20 Kasım 1997'de gözaltına alındı. İki gün sonra tutuklanan Yıldız, gözaltında askı, elektrik ve basınçlı su ile işkence gördüğünü açıkladı.

Evlilik sözleşmesi; İstanbul Barosu Kadın Komisyonu üyesi kadın hukukçular, geçtiğimiz yaz aylarından itibaren bir evlilik sözleşmesi kampanyası başlattılar. Başvuru için: tel: 0212- 251 63 25 (Telefonla danışmanlık hizmeti ücretsizdir.)

Cinsel tacize hapis cezası; TCK'nın yeniden düzenlenen taslağında, cinsel taciz ilk kez yasaya girdi. Yeni düzenlemeye göre, taciz bir yıldan az olmamak şartı ile hapisle cezalandırılacak.

SSK mahkum oldu; İstanbul, SSK Okmeydanı Hastanesi'nde tedavi görürken tecavüze uğrayan Nagihan Özdemir, açtığı davayı kazandı. SSK Genel Müdürlüğü aleyhine açtığı manevi tazminat davasında, Özdemir'e 2,5 milyar lira tazminat ödenmesine karar verildi.

Aile içi şiddete son; 8 Mart Platformu, Evde Çalışan Kadınların Örgütlenme Girişimi, Feminist Kadın Çevresi, Jiyan Kürt Kadın Evi, Jujin, Kürt Kadav, Arjin Kadın Grubu ve Roza'nın içinde bulunduğu bağımsız kadın gruplarının bir süredir Aile İçi Şiddeti Önleme yasa tasarısının yasallaşması için yaptıkları kampanyada toplanan imzalar meclise gönderildi. 22 kasım günü çok sayıda kadın Taksim'den Galatasaray'a yürüyerek imzaları meclise gönderdiler. Yapılan açıklama şöyle; "Elbette ki, bu yasa çıkar çıkmaz kadınlara yönelik şiddetin ortadan kalkacağını düşünmüyoruz. Toplumdaki ve aile içindeki mülkiyet, güç ve iktidar ilişkileri değişmedikçe şiddetin ortadan kalkmayacağını gayet iyi biliyoruz. Ama gene de bu yasanın gecikmiş de olsa aile içi şiddetin önlenmesi için atılacak etkili adımlardan biri olacağını düşünüy-

PERWİN Cemil; "Kadınlar örgütlerini kurmalı"

Perwin Cemil, Belçika'da Tekoşer, Kürt Enstitüsü ve şimdi de Kürt Bürosu'nda çalışırken, üç kurumda da başkanlık yapmış bir Kürt kadını. Erkeklerin ezici ağırlığının olduğu politik alanda bir kadın olarak uzun yıllar yöneticilik, üstelik başkanlık yapmak kolay olmasa gerek

FATMA Kayhan

Belçika'da Kürtlerin tanınmasında ciddi rolü olmuş Perwin Cemil'in adını daha önce Brüksel Kürt Enstitüsü Başkanı olarak duymuş, hakkında az da olsa bilgim vardı. Bir vesileyle Brüksel'e gittiğimde aynı gün kendisiyle görüşmek için bağlantı kurmaya çalıştım, zor da olmadı. Kürtler onu iyi tanıyordu. Ama, bu kez enstitünün değil, üç yıl önce bir grup arkadaşıyla birlikte kurdukları Kürt Bürosu başkanıidi.

Adeta bir müze gibi olan evinde görüştük Perwin Cemil ile. Evinin her tarafında değerli Kürt folklorüne ait halılar, kilimler, gümüş süs eşyaları vardı. Kocası Belçikalı olmasına rağmen, iki kızının adı da Kürtçe idi. Belli ki, Kürt kültürü ağır basıyordu.

Kırkbeş yaşında olan Perwin Cemil'in, doğduğu Şam'da tüm öğrenim hayatı geçmişti. Fransız Edebiyatı mezunu idi. Şam'da okula gittiği dönemlerde, yaz aylarını ailesiyle birlikte köyde geçirirdi. Bunun, kendisi için bir avantaj olduğunu ve böylece kültürüne yabancılaşmasını engellediğini ve bir kopukluk yaratmadığını düşünüyordu.

Kürtçe, Türkçe ve Arapça olmak üzere üç dili çocukluğundan itibaren bir arada konuşmayı öğrenmişti; "Annem Türkiye Çerkezlerindendi, bizimle Türkçe, babam Kürtçe, kardeşler olarak da kendi aramızda Arapça konuşurduk. Bu çoğu kez aynı anda, aynı odada olurdu."

Kürtçe, Türkçe ve Arapça olmak üzere üç dili çocukluğundan itibaren bir arada konuşmayı öğrenmişti; "Annem Türkiye Çerkezlerindendi, bizimle Türkçe, babam Kürtçe, kardeşler olarak da kendi aramızda Arapça konuşurduk. Bu çoğu kez aynı anda, aynı odada olurdu."

Babası Ekrem Cemil

www.arsivakurd.org

Paşa, ömrünü Kürtlerin özgürlüğü için mücadele ederek geçirmiş ünlü bir Diyarbakır'lı politikacıydı. Türkiye tarafında mücadele etme şansı kalmayınca Suriye'ye 1929 Mart'ında iltica etmişti. Cemil Paşa'lar aynı zamanda büyük toprak sahibi ünlü bir aileydi. Perwin Cemil, her ne kadar politik bir aileden geliyorsa da kendine özgü yaşam biçimi ve mücadele tarzı ile farklı bir kadındı. Kuşkusuz, ailesinin olanakları, bugün sahip olduğu statüsünü kolaylaştırmıştı.

Ekrem Cemil Paşa, Suriye'ye geçtiğinde geçimlerini sağlamak için toprak satın almıştı. Maddi durumları iyiydi. 1967'de Baas Partisi iktidara geldiğinde işler değişmiş, toprak reformu adı altında devlet, bir çok Kürt ailesi gibi onların da arazilerine el koymuştu. Üstelik karşılığında hiç bir para da ödememişlerdi. Ailenin maddi durumu kötüleşir, ama aynı dönemde Perwin Cemil ve kardeşleri okullarını bitirip çalışmaya başladıkları için mütevazi bir hayat sürdürebilmişlerdi. Babaları da öğretmenlik yapmıştı.

Perwin Cemil o dönemi şöyle anlatır; "Suriye'de iktidara Baas Partisi geldiğinde ağır bir politik hava vardı. Batılı filmler, farklı fikirler yasaklandı. Kürt olarak siyaset yapamıyorduk. İsrail'le savaş başladı. Suriye değişti ve bir çok genç gibi ben de kaçtım oradan. Oysa, Şam'da serbest yaşamıştım. Kıyafetlerimiz modaya uygundu hep. Şam'da yaşarken Ortadoğulu erkeklerle arkadaşlık etmeyeceğim diye karar vermiştim."

Üniversiteden mezun olduğunda, doktora yapmak için Paris'e gitmek istemişti, olmadı. Şam'da bir okul arkadaşının, Zaire'de Fransızca öğretmene ihtiyaç olduğunu söylemesi üzerine başvurmuş, ancak bir yıl sonra, 1968 Ekim'inde uçağa atlayarak gitmişti.

Zaire'de geçecek yedi yıl böyle başlamıştı. "O dönemde yalnız başına gelen genç bekar kadın yoktu, orada tanıştığım kadınlarla biz üç kişiydik. Evli çiftler çoktu. 1968-75 yılları arasında tam yedi yıl Fransızca edebiyat öğretmenliği yaptım. Kimseye aldırmadım. Tatillerde Şam'a ailemin yanına gidiyordum, bir ay da Avrupa'yı geziyordum."

1972'de Zaire'de öğretmenlik yapan bir Belçikalı ile tanışacak ve bir yıl sonra da evleneceklerdi; "Kocam eski bir misyonerdi, tanıştığımızda rahiplikten ayrılmış, öğretmenlik yapmaya başlamıştı. İlk kızım Şirin orda doğdu, iki aylıkken Belçika'ya geldik. 1978'de ikinci kızım Belçika'da doğdu. Burada öğretmenlik yapmadım."

Perwin Cemil, 1975'te geldiği Belçika'da boş durmayacaktı ve bu ara bir kadın grubuyla tanışacaktı; "Türk Göçmen kadınlarla ilgili bir konferansa gittim. Orada tanıştığım kadın örgüt başkanıydı. Türkçe bildiğim için gitmiştim. Bu göçmen kadın örgütünde Türk kadınlarıyla 1976-84 yılları arasında çalıştım. Aynı zamanda ırkçılılık karşıtı bir örgüttü. O örgütte aktiftim. Türk kadınları gelip sorunlarını

www.arsivakurd.org

O dönemde Belçika'da az Kürt vardı ve onlarla tesadüfen tanışmıştı. Kürtler, Türklerle çalıştığım için önce çekindiler, yavaş yavaş ısındılar. Kürtler olarak örgütlenmek istedik. Ancak, 4-5 kişi idik, aralarındaki tek kadın bendim. Kurduğumuz örgüte Tekoşer adını koyduk. Beğenmesem de kabul ettim. İlk kuruluşu 1978'de oldu. 1989'a dek sürdü. Zaman içinde üyelerimiz arttı. 1984'ten itibaren Türk kadınlarından ayrılıp sadece Tekoşer'de çalışmaya başladım."

anlatıyorlardı, çok deneyim kazandım, hukuki v.b. sorunlarıyla ilgilendim." Gönüllü olarak çalışmaya başladığı bu örgütte, bir yıl sonra ücret de almaya başlamıştı.

O dönemde Belçika'da az Kürt vardı ve onlarla tesadüfen tanışmıştı. "Kürtler, Türklerle çalıştığım için önce çekindiler, yavaş yavaş ısındılar. Kürtler olarak örgütlenmek istedik. Ancak, 4-5 kişi idik, aralarındaki tek kadın bendim. Kurduğumuz örgüte Tekoşer adını koyduk. Beğenmesem de kabul ettim. İlk kuruluşu 1978'de oldu; 1989'a dek sürdü. Zaman içinde üyelerimiz arttı. 1984'ten itibaren Türk kadınlarından ayrılıp sadece Tekoşer'de çalışmaya başladım."

Paris'te Kürt Enstitüsü 1983'te kuruldu. Bunun ardından onlar da Tekoşer adını değiştirip, Belçika Kürt Enstitüsü yapmak istediler; "Prestij için arkadaşlar isim değiştirmek istediler. Ben aynı adı almak istemedim, çünkü rekabet olsun istemiyordum. Onlar çoğunluk olunca kabul ettim. Enstitü olduğumuz halde, çalışmalar aynı şekilde sürdü.1978'de biz Tekoşer'i kurduğumuzda, Belçika'da Kürt adının ne demek olduğu bile bilinmiyordu. Kürtleri anlatmak, tanıtmak amacıyla, konferanslar yaptık, kitap, broşür bastık. 1989'da Kürt Enstitüsü olunca, yine aynı amaçla, konferans, basın toplantısı yaptık, kitap, bülten, dergi çıkardık. Destek aldık.

Daha sonra 5 kişiye çıktı kadro ve zamanla yavaş yavaş gelişti. Şimdi, enstitünün 5 katlı evi var. Bu çalışmaları yaparken ilk 4 yıl boyunca hiç para almadım, gönüllü olarak çalıştım, işsizlik parası ile geçiniyordum."

Kürt bürosu

Enstitünün faaliyetleri zamanla gelişecek ve Belçika Fransız ve Flaman Kültür Bakanlığı'ndan 1980'den itibaren yardım almaya başlayacaktı. Enstitünün iki yönlü bir çalışma programı vardı; Bir yandan Belçika'da yaşayan Kürtlerin sosyo-kültürel problemleriyle ilgilenmek, diğer yandan Belçika ve Avrupa kamuoyuna Kürtlerin tarihini ve kültürünü tanıtmaktı.

1996'nın Mart ayına kadar çalıştığı Kürt Enstitüsü'nden bir çok arkadaşla birlikte ayrılmak zorunda kalacaktı; "15 yıl büyük bir problem

olmadan beraber çalıştık, son üç yıl içinde ağır problemlerimiz oldu, yeni gelenler üye oldu, o güne kadar görmediğimiz problemlerle karşılaştık." Perwin Cemil, o dönem yaşadıkları üzerinde çok durmak istemiyordu.

Ardından çalışmalarına devam etmek için Mayıs 1996'da yeni bir örgütlenme çalışmasına başlamışlardı; "Kurduğumuz Kürt Bürosu irtibat ve enformasyon faaliyetinde bulunuyor, kültürel bir örgüt. Yine, enstitü gibi çalışıyoruz."

"Gidip evinde otursun"

Bu üç kurumda da başkanlık görevi onundu. Onca erkek arasında onbeş yıl gibi uzun bir süre yöneticilik yapmak, üstelik yönetimdeki tek kadın olarak kolay olmasa gerek. Nasıl oldu?

"Ben biraz şanslıydım, kendi başıma yaşadım, tecrübem oldu. Afrika'ya gitmem, Fransızca'yı iyi bilmem avantajdı. Belçika toplumuna girmek o kadar kolay değil, bu özellikler bu görevi yapmamı kolaylaştırdı.15 yıl boyunca yöneticilik, başkanlık yaptım, problemsiz yaşadım, arkadaş gibiydik. Kürt Enstitüsü'nde çalıştığım son üç yıl içinde sorun çıktı; bir kadın nasıl başkan olabilir, yeri değil, gidip evinde otursun... gibi davranışlara rastladım ve bunlar bende şok etkisi yaptı.15 yıl boyunca arkadaş gibiyken nasıl böyle derler? Bunlar beni çok üzdü. Zaten, bu hadiselerin ardından Kürt Enstitüsü'nden ayrıldık bir grup arkadaşla birlikte.Bunların dışında, güçlük görmedim."

Bu kurumlar içinde diğer kadınların durumu nasıldı? "Kadın üyemiz var, ama aktif değil, yönetimde yer almadılar. "

Yine de Perwin Cemil, diğer Kürt kadınlarının kendisi gibi şanslı olmadığını biliyordu; "Ama kadınlar eziliyor. İstiyorum ki, kadınlar istediklerini yapsın, milletlerine yardımcı olsun. Kadınlarda toplumsal baskı var, bundan çekiniyorlar."

Bir Kürt kadın grubu ya da kurumunda çalışmamıştı ya da kurmak için girişimde bulunmamıştı; "İsterdim ki, Kürt kadınlarıyla ilgileneyim, bu alanda çalışayım. Bu örgütü kurduğumuz zaman Kürtlerin tanıtılması meselesi acildi, ağırdı bununla uğraşmak gerekiyordu. İki iş ile birden uğraşmak zordu, uğraşamazdım. Her zaman söylüyorum. kadınlar örgütlerini kurmalı, bunun yanında her alanda erkeklerle de çalışmalı, kendilerini izole etmemeliler, politikada da ticarette de kadınlar erkeklerle çalışmalı. Politikaya mutlaka katılmalı. Karar mekanizmalarında yer almalılar."

Göçmen kadın olarak yaşamanın kolay olmadığını biliyordu; "Eşimle birlikte ondan dolayı geldim. Farklı ve kolay oldu. Diğer Kürt kadınlarıyla konuşuyorum, sohbet ederken anlatıyorlar.İnsanın zorla gelmesi farklı. Maddi sorunları büyük, bunun için çalışmak zorundalar. Dil öğrenirken, hem çalışıyor hem de çocuk yapıyorlar. Üçünü birden yapınca, hiçbiri de tam olmuyor, dil sorunlarını çözemiyorlar. Bunlar ciddi engeller."

www.arsivakurd.org

KISKANÇLIK

NAHİDE

Bir çığlıktır o!

"Kıskanç olarak, dört kez acı çekerim: Kıskanç olduğum için, kıskançlığımdan dolayı kendimi suçladığım için, kıskançlığımın ötekini incitmesinden korktuğum için, bir bayağılığın beni tutsak etmesine boyun eğdiğim için; dışarıda bırakıldığım, saldırgan olduğum, deli olduğum ve sıradan olduğum için acı çekerim."

Roland Barthes

Kızgınlığın, öfkenin, kaybetme korkusunun, yok sayılmanın çığlığıdır bizdeki bu duygu. Yaşamımızda her an, her dakika buna benzer duygular yaşarız. Öylesine alışmışızdır ki bu sözcüğe, çok azımız "acaba nedir bu" diye merak edip, bakınırız. Yaşarız yaşamasına da, bunca kaos içinde sorgulamak çok zor gelir. Oysa hemen hepimizin yaşadığı bu duygu, bu hastalık bazen bizi, ölümün eşiğine götürür. Tanıyoruz, biliyoruz, çoğu kez anlıyoruz. Fakat, bir türlü üstesinden gelemiyoruz.

O an yaşanır ve biter. Tam bitti dediğimiz anda tekrar çıkar karşımıza bir başka şekilde. Hani vardır ya, yaşamımızın o anlarından biri...

"Tanrım, bu çok yanlış neden bunu yapıyorum? Neden kıskanıyorum? Kıskanmamam lazım! Hayır bu böyle olmaz! Burada bir yanlış var. Ben kıskanç değilim ki, neden ağlıyorum, neden sinir krizleri geçiriyorum? Neden ölmek, öldürmek istiyorum? Hayır bu böyle olmaz, bir çözümü olmalı! Bu ben değilim! Tüm bunları ben yapmış olamam, kocaman bir canavar bu! Oysa ben sakinim, sevecenim, paylaşmayı seviyorum!

Kendimi toplamalıyım, artık bu duyguyu frenlemeliyim, yoksa işler kötüye gidecek!"

Hayır bu böyle olmaz! Burada bir yanlış var. Ben kıskanç değilim ki, neden ağlıyorum, neden sinir krizleri geçiriyorum? Neden ölmek, öldürmek istiyorum? Hayır bu böyle olmaz, bir çözümü olmalı! Bu ben değilim!

Zaman zaman yaşanan bu duygu bizleri yıpratır, karşımızdakini yıpratır, üzülür-üzeriz, kırılır-kırarız. Yaşarken, bunca şeyin farkına varamayız bile ...

İnsanın kimyasında var. Hiçbir şekilde atılamaz, aşılamaz. Hangimiz ben kıskanç değilim diyebilir ki? Bir şekilde kendini gösterir bu duygu. Bırakın insanları, hayvanlarda bile tanık olmuşuzdur. Çoğu kez, paylaşamamaktan dolayı mı diye düşünüyorum? Sanırım sevgiyi yaşarken .

www.ozgurkurd.org

www.arsivakurdi.org

sahiplenmenin, sahiplenilmenin ardından sinsice yaklaşır kıskançlık. Ve zamanla tükenen, yıpranan ilişkiler kaybetme korkusu ile beraber kıskançlığı getirir.

Sonun az öncesi bir çığlıktır!

İlkel insanlardan bu yana varolan bu duygu, sanırım insanlar varolduğu sürece de olacak. Duygular bir bütünün parçaları. Bir ayağı sevmekse bir ayağı nefret etmek, bir ayağı ağlamaksa, diğer ayağı gülmek...

Kimse kendine yakıştıramaz. Kimseye haz vermez. Kıskançlık eşittir olumsuzluk. Oysa, bizde varolan sevme, nefret etme, ağlama, gülme gibi duyguların yanı sıra kıskançlık da kimyamızda var ve bir şekilde mutlaka karşımıza çıkar.

Bizde varolana sahip çıkmak lazım diye düşünüyorum. Kıskançlık haz vermeyebilir, ama bu bizim yapımızda varsa bunu çok rahat söyleyebilmeliyiz. Kısacası, bu duygunun yok edilmesi çok zor gibi geliyor bana ve dolayısıyla varolanı kabul edip, kendimizi hayatın akışına bırakmak gerekir.

Aşık olmuşuzdur. Ayaklarımız yere basmıyordur. Artık biz o eski biz değilizdir, bir bütün olmuşuzdur. Ağlayınca ağlamalı, gülünce gülmeliyizdir.

Bir çok şekilde yaşanan bu duygu, daha çok öteki ile sevgi ilişkisi yaşanıyorken çıkar karşımıza. İlk ailede başlar, kardeşler birbirlerini, sonra anne-baba çocuklarını ve ardından arkadaşlar arkadaşlarını kıskanır...

Ama bir de ilk aşklarda yaşanan kıskançlık vardır ki, işte bu insanı ölümün eşiğine götürür. Ölmekle yaşamak arasında gidip geliriz. Sevgiyi paylaşamamak mı acaba diyorum?

Aşık olmuşuzdur. Ayaklarımız yere basmıyordur. Artık biz o eski biz değilizdir. Bir bütün olmuşuzdur artık. Ağlayınca ağlamalı, gülünce gülmeliyizdir. İşte bu noktada başka bir insan çıkarsa ve artık sevdiğiniz sizi önemsemez, aramaz, sormaz, daha önemli bir başka insan varsa hayatında. Ve artık siz yoksunuzdur! Eh kolay değil tabii bu. Bir bütünü parçalarından ayırmak! Hemen ardından kıskançlık devreye girer.

Herkes bir diğer karşı cinsi suçlar, kıskançsın diye erkekler kadınları, kadınlar erkekleri vs. Fakat ben, daha çok kadınların kıskanç olduğunu sanıyordum. Ve gerçekten bir süreye kadar erkeklerin kıskanç olmadığını düşünüyordum ki, bir süre sonra böyle olmadığını, herkesin kıskanç olabileceğini gördüm. Yaşam insana birçok şeyi öğretiyor tabii.

Hepimizde var olan bu duygu, sevgiyi takip eder ve bu gizli duyguların doruk noktasıdır. Bir çığlıktır o... Biliyoruz, tanıyoruz, anlıyoruz fakat bir türlü bu duygunun üstesinden gelemiyoruz. Aşamıyoruz bu çığlığı... Bence bunu böylece kabul edip, insana zarar verebilecek en asgari seviyeye indirmeye çalışmak en doğru çözüm yollarından biri.

www.arsivakurdi.org

İÇİMDEKİ ÇOCUK ve ANNE

"Söze nereden başlayacaktım? Dünya pek büyüktü. En çok bildiğim ülkeyle, kendi ülkemle söze başlamalıydım. Ama benim ülkem de pek büyüktü. Kentimle başlasam daha iyi olacaktı. Ama, kendi kentim de çok büyüktü. Sokağımdan başlasam daha iyi olacaktı. Hayır, kendi evimden; hayır kendi ailemden başlamalıydım. Neyse unutun bunları. Kendimi anlatarak söze başlayacağım."

Elie Wiesel

BİRGÜL

Kendimizden bahsetmek, kendimizi olduğumuz gibi ifade etmek, içimizdeki acıyı, sevinci, kızgınlığı, kırgınlığı söylemek öğretilmedi bize... Öğretilmemek bir yana, bunları ifade etmemek adına ne gerekiyorsa, önce ailede, sonra okulda ve yaşadığımız sosyal çevrede doğrudan veya dolaylı beynimize, hücrelerimize kazındı. Koşullu sevgi, her yanımızı kaplamış, kendi kişiliğimizi, benliğimizi kaybetme pahasına toplumsal onay peşinde koşuyoruz toplumca... Bu koşuşturmada onaylamadığımız düşünce, davranışlarla karşılaştığımızda, kendi fikrimizle o toplulukta veya toplumda hakim olan fikirler arasında zaman zaman bocalıyoruz... bocalıyorum...

Otoriter aile, otoriter eğitim, otoriter erkek egemen kültürün etkisinde büyüyen birey, kendisi olamayacak her kalıba sokulmaya çalışılır. Ancak, bu kalıplar insan yüreğine, insan beynine dar gelse de kişinin özgürleşme mücadelesi bu kalıplara karşı göstereceği tepkiler, mücadeleler onu kendisi yapabilir. İnsanın yaşamında özgürce düşünmesini, ifade etmesini, buna uygun davranmasını engelleyen korkular, yaşadığımız kültürde çok yoğun olarak empoze ediliyor. Bu korkular, içimizde özgür, onurlu insan olma potansiyelini etkiliyor, sarsıyor. Bu sarsıntıları yoğun yaşamış biri olarak, çevremde gördüğüm kimi olumsuz düşünce ve davranışları yargılarken veya zaman zaman benzerlerini kendimde gördükçe, şaşırıp kalıyor, insanlara, kendime yargıç, suçlu gibi bakmaktan vazgeçiyorum.

Neden mi?

Yaşadığım ailede, annemle ilişkilerim sevgi içermekten yoksundu. Sevgi iletişimini, ilginç gelebilir üvey annem YADE ile yaşamıştım. Onun koşulsuz insan sevgisi sadece bana değil, çevredeki tüm insanlara yönelikti. (Üvey annem, annemin kuması... Babam köy ağası

Evlilik sonrasındaki bu yolculuğum bağımlılıktan bağımsızlığa doğru çıkan bir yolculuk diyorum. Bu yolculuk, öyle acılı, sancılı, korku, öfke, nefret, sevme, çoşku dolu ki... İnsana dair ne kadar güzellik, çirkinlik varsa onların tümünü bu süreçte daha yakından gözlemleme, hissedebilme ayırdına vardım...

olduğundan, erkek olduğundan, şeriatın izniyle 4 kadın alma hakkını kullanmış, annem onun çocuklarıyla aynı yaştayken evlenmişti).

Annemi beni seven bir insan olarak anımsamıyorum. Onu kafamda sert, otoriter, yargılayıcı, kötü, velhasıl tüm olumsuz duyguları yansıtan biri olarak görüyordum. Onun için anneme karşı hissettiğim düşünce, duygular olumsuz, sevgiden yoksundu... Uzun bir süre nefret ederek düşündüğüm, ondan uzakta olduğumda da acıma duyguları hissettiğim biriydi...

Bu duygular, ben evlendiğimde de değişmemişti. 17 yıllık evlilikte, annemden farklı düşünen, düşündüğünü sanan ben, eleştirdiğim annemden farklı olmayan davranışlarda bulunduğumu gördükçe, bunların onun davranışlarına benzediğini görmek yerine, kendine pembe gözlük takan anlayışlı, hoşgörülü bir şekilde yine de ondan çok farklı olduğumu söylüyordum....

Ancak, 17 yıllık evliliğimin bitme aşamasındaki süreçte yaşadıklarım... Kendime yönelik, insanlara yönelik arayışlarım beni her geçen gün farklılaştırıyor...

Evlilik sonrasındaki bu yolculuğum bağımlılıktan bağımsızlığa doğru çıkan bir yolculuk diyorum. Bu yolculuk, öyle acılı, sancılı, korku, öfke, nefret, sevme, çoşku dolu ki... İnsana dair ne kadar güzellik, çirkinlik varsa onların tümünü bu süreçte daha yakından gözlemleme, hissedebilme ayırdına vardım...

Nefret ettiğim insan, annem Kürt değildi, bir Kürt köy ağası ile evliydi. Ona göre bazı insanlar kaliteli, bazı insanlar kalitesizdi. Ki ona göre hizmet edenler ve hizmet edilenler diye ayrılan bu farklı insan ilişkilerinde o üstün, güzel, değerliydi. Değerli insanların her dediği yapılır, ona karşı çıkanlar en büyük cezalarla cezalandırılmalıydı...

Çocukluğumda bana söylenen işlerin (genelde ev işleriydi) tümüne tepki duyuyor, yapmıyor, sonucunda da dayak yiyordum. Neden mi yapmıyordum? Çünkü, erkek kardeşlerim bu ev işlerinden muaftı. Bu da bana kocaman bir haksızlık gibi geliyor, bu haksızlığa yüreğim tahammül etmiyor, cezası da beni çok ilgilendirmiyordu.

Zaman zaman benden üç yaş büyük ablamla kıyaslanıp, ne kadar çirkin bir kız olduğum söyleniyor, ben de hem kadın olmaktan utanç duyup, değersizlik duygularıyla içselleşen bir öğretmen, bir anne olmaya, değerli olmanın gündelik yaşamdaki haksızlıkların mücadelesini vermeye çalıştım. Bu değersizlik, genelde tüm kadınlara verilmeye çalışılsa da, bazıları bunu yaşamayacak, sevgi dolu aile ortamında büyüyebilenler... Kendimizle barışık olmak, yaşamı-insanı sevmek, inadına yaşamak adına bugünlere gelindi.

Şimdi iki yetişkin kızı olan bir anneyim. Ama anneliği de severek yapmadım. Toplumdaki anne kalıplarından nefret ediyor, ne içimden geldiği gibi davranıyor, ne de toplumun anne kalıplarına uyabiliyorum. Bir yıla yaklaşık haftada

www.ozgurkadin.org

üç gün gittiğim bir psikoloğa şöyle demiştim; "Boşanmış, sözde ekonomik özgürlüğü olan biriyim. Sözde özgürlüğü olan biriyim, ben özgürüm, ama özgür değilim." Her terapide kendi içimde yaşadığım korkular, çelişkiler su yüzüne çıktıkça kendime, anneme duyduğum nefret bir parça azalıyor, yerini anlayışa bıraksa da henüz sevgi sözcüğünü hissedemiyorum. Annemden, annemin duygu düşünce, davranışlarından nefret eden ben, annem gibi duygu, düşünce, davranışlarda bulunan da bendim.

İçimde küçük bir çocuk ve annem vardı. Bu çocuk ve annem küsler. Küs olmanın ötesinde birbirlerinden nefret ediyorlar. Bu nefreti oluşturan koşullar yüzyıllardır süregelen insanlık tarihinin sosyal, siyasal, ekonomik, cinsel sonucu da olsa, yaşamı ve insanı mutsuz ediyor. Annemden tek farkım, okumayı seviyor, haksızlıkların ve ezmelerin olmadığı bir dünya ve insan ilişkisi istiyorum.

Bu haksızlıklara, ezmenin her türüne karşı çıkarken, kendime, çocuklarıma, geçmişte öğrencilerime veya başka yakın/uzak insanlara yaptığım haksızlıkları göremiyorum. Bana yapılanları, başkalarına yapılanları acımasızca eleştirirken, kendi yaptığım haksızlıklara çok çabuk uygun kılıflar buluyordum.

Kendi hayatımızın sorumluluğunu üstlenip,kendi isteklerimizi, düşüncelerimizi yaşama geçirmek, emek harcamak, mücadele etmekten çekinmemeliyiz

Son dört yıldır, yaşamımı daha farklı sorguluyorum. Kendimi, insanları suçlu ilan etmeden önce bulunduğumuz koşulların bütününde anlamaya çalışıp değişmek ve değiştirmek için çabalıyorum. Bu çabalar, içimdeki anne ve çocuk arasındaki nefreti azaltacak mı, yerine sevgi mi gelecek onu bilmiyorum. Marks'ın çok kullandığı; "İnsana dair hiçbir şey bana yabancı değil!" sözü* gerçekten çok güzel. Biz yaşadığımız ailenin toplumun ürünüyüz. Biz bulunduğumuz sosyal çevreden etkilenerek, bunlara verdiğimiz tepkilerle bugünlere geldik.

Kendi hayatımızın sorumluluğunu üstlenip, bu konuda kendi isteklerimizi, düşüncelerimizi yaşama geçirmek, emek harcamak, mücadele etmekten çekinmemeliyiz diyorum. Bunları söylerken içimden gülüyorum, söylendiği kadar kolay değil bunları yaşama geçirmek, gerçekleştirmek. Bir arkadaşıma söylemiştim; güzel olan, emeğe dayalı olan hiçbir şey kolay değil...

Che'nin bir sözünü anımsadım birden; "Gerçekçi ol, imkansızı iste!"

."Gerçekçi ol, imkansızı iste!

www.arsivakurd.org

BİR BAŞKA ŞİDDET !

NEŞE Ceylan

Kraliçe aynaya sorar; "Ayna ayna söyle bana, bu dünyada benden daha güzeli var mı?"

Ayna; "Çok güzelsiniz kraliçem, ama sizden daha güzel biri var!

Pamuk Prenses" der.

Kötü kalpli üvey annenin en güzel kadın ve iktidar olabilmek hırsı yüzünden Pamuk Prenses'i öldürmeye çalışıp ona neler yaptığını biliyoruz.

Tabii masal, yakışıklı prensin öpücüğü ile mutlu sonla biter.

Ama kadınlar arasında var olan her şiddet içerikli son, masallardaki gibi mutlu bitmeye-biliyor. Bitse bile gerçekler hiç değişmiyor. Bu masallarla büyüyüp, günlük hayatta gelişen, kadınların yine kadınlara yönelttiği çeşitli sebeplerle de olsa, benzeri şiddet olayları düşünüldüğünde ve tarihten de birkaç örnek verildiğinde sonuç hiç de iç açıcı görünmüyor.

Beyaz kadın da siyah kadınla ilişki kuran eşini muhatap almak yerine, siyah kadını öldürmeyi, ya da korkunç işkencelerle cezalandırmayı seçmiştir.

Milattan önce 370-415 yılları arasında İskenderiye'de yaşayan 45 yaşındaki Mısırlı matemetikçi kadın Hipatya, Başpiskopos'un kışkırtmaları sonucu bir grup keşiş kadın tarafından vücudu parçalanarak öldürülmüştü.

Kıbrıs'ın tarihinde geçen olaya göre ise; Kral İoannis II. ile evli olan Helena Paleologou, kralın yanında kavga çıkartır ve kocasının Patraslı metresi Mariette'nın burnunu ısırarak, kopartır. Olayı ileten tarihçiler kavganın, kralın iki hanımı da selamlamasından çıktığını kaydederler. Kral Petrus ile evli olan Aragonyalı Eleonora, bir gün kocasının metresi olan, sekiz aylık hamile, güzel Joanna L'Alleman'ı evine davet eder. Kraliçe Joanna'yı görür görmez tutar yere fırlatır ve nedimelerine emir vererek, Joanna'nın karnının üzerine büyük bir havan yerleştirir ve nedimeleri bu havanda 33 kilo tuz döğüp, un ufak ederler. Hem anne hem de karnındaki çocuğu ölmezler, ama zindana atılmaktan da kurtulamazlar. Joanna'nın yaşadığı bu olaylar üzerine bir dizi şiir yazılıp, ağıtlar söylenir.*

Amerika'da ırkçılığın dehşet boyutlarda yaşandığı dönemlere bakacak olursak, beyaz kadın ve siyah kadın, köle sahibi erkekler tarafından karşı karşıya getirilmiştir. Siyah kadın ve köle sahibi erkek arasında yaşanan cinsel ilişkilerde kendini savunduğunda şiddet gören siyah kadın, tecavüze uğramış ve yine beyaz kadının kıskançlığı ile karşı karşıya kalmıştır. Beyaz kadın da siyah kadınla ilişki kuran eşini muhatap almak yerine, siyah kadını öldürmeyi, ya da korkunç işkencelerle cezalandırmayı seçmiştir.

Köy yerlerinde yaşanan kuma olaylarında ise kadınlar arasında yaşanan çekememezlik, eşlerden birinin, diğerinden daha genç ya da daha güzel olması gibi sebeplerle, diğer kadınlar tarafından KADIN ŞİDDETİNE maruz kaldığı da bir gerçek, yani kadının öfkesinin muhatabı yine kadın oluyor.

Kan davalarında, aşiretler ya da aileler arası ölümlere son vermek amacıyla, ailelerden biri, en güzel kızlarından birini, düşman olarak kabul ettikleri aileye KAN BEDELİ olarak verirdi. Barışın

www.siyahkurdi.org

sağlanması için evlenmek zorunda kalan genç kadın, hem evlendiği adam tarafından hem de diğer eşleri ve ailedeki diğer kadınlar tarafından kıskançlık bir yana, DÜŞMAN KADINI olduğu için türlü eziyet ve işkenceler yaşardı. Kadın her ne yaşarsa yaşasın asla ailesine geri dönemez, döndüğünde kendi ailesi tarafından da kabul edilmez ve şiddet görür. KAN BEDELİ olarak evlendirilen bu kadınlar arasında, yine kadınlar tarafından dövülerek öldürülen pek çok kadın vardır.

Kız çocuklarını koruma adına

Bu şiddet biçimlerinin temel sebepleri arasında, en yakınımız olan kadını yani annelerimizi ele aldığımızda, annelerin KIZ ÇOCUKlarını korumak adına, erkek egemen düşünceye çok da yakın olan kurallarının sonucu, kızlarının yaşamlarını ne yönde etkilediği bilinen bir gerçek. Tahsil hayatlarımız, sevgililerimiz, sosyal yaşamımız ve hatta bir ev tutup yalnız yaşayabilme savaşımızın tam karşısında duran ve bazen şiddet uygulayabilen anneler...

Genellikle yenilen ilk tokadın annelerden gelmesinin bir etkisi olabilir mi bilinmez? Ama, annenin "kız çocuğunu" korumak adına ördüğü bu duvar ise, genç kızda biçimlenen öfkenin temelini oluşturarak ve biraz da anneden ödünç alınan bu kurallar bütünü, kendine "sorgulama getirmeyen" kadın için ilerde, benzerini yaşatmak için bir etken olabilir düşüncesini doğurur.

Feodal namus anlayışı gereği, erkekler şiddetin bütün yönünü kadına yöneltirken, kadınlar da şiddetlerini yine namus geleneğinin mağdurlarına, yani hemcinslerine yöneltiyor. Kadın şiddetinde erkek yerine kadına yönelen öfkenin boyutunun diğer yüzü, yani tam tersi günlük ilişkilerde ortaya çıkmaktadır. Kendisinden biraz daha güzel olan kız arkadaşını sevgilisiyle tanıştırmaktan, aynı ortamda bulunmaktan kaçındığı halde ilişkilerindeki güveni sorgulamaya gerek duymayan kadınlar da az değil.

Gündelik hayatta hepimizin gözlemlediği örneklerden biri de dul bir kadınla ilgili. Üç çocuk sahibi genç ve güzel dul bir kadın çocuklarını yemek yemeleri için eve giderken, komşu kadınlardan birinin kocası, karısının yanında, yoldan geçmekte olan kadına birşeyler söyleyerek uzun uzun bakmış, karısı da herkesin içinde kadına saldırmaya kalkarak, ne orospuluğunu, ne zilliliğini bırakmıştı. Çocuklarıyla evine gitmekte olan kadınsa neye uğradığını şaşırarak, kendini bir şekilde savunmaya çalışmıştı. Saldırıda bulunan kadının kocası ise, karısının onu kıskanmasını olumlu karşılamış ve hatta "uğrunda kavga edilecek adam"olmasından dolayı kendine bir pay çıkararak bundan gurur bile duymuştu.

Kadınların, kadınlara uyguladığı şiddet, çok da irdelenmeyen bir konu olmakla birlikte, kadınları bir şekilde, birbirlerine düşüren ve erkeklerin sebep olduğu bu şiddet içerikli tehlikeli oyunları, kadınların görememelerini, kendilerine benzeyen kadınlardan ödünç almalarına, yersiz korkulara ve birliktelik-lerindeki güvensizliğe bağlanabilir. Bu tür davranışlar kendi ilişkilerindeki güven yokluğunu gündeme getiriyor. Tercih edilen de, çoğunlukla bunca olaya değmese de tüm bunlara sebep olan erkek oluyor.

Bu anlamıyla da sonuç her ne olursa olsun, şiddet boyutu yaşanılan zamana, insanların kişilik yapılarına ve kültürlerine bağlıdır. Öfkeli kadınlar cesurdurlar, onlarla her zaman konuşacak bir şeyleriniz vardır. Ama kendi sorunlarının çıkış noktasını bulmaktan kaçıp, bunun sorumluluğunu başka kadınlara yükleyen öfkeyi ya da şiddeti olağan görmek ne kadar mümkün?

* Kutsal Adaya Bir Gezi/ Theodor Kallifatides

www.aciktoplum.org

www.sivilkurdi.org

Üç sayfada Kürt kadını

KÜRT ERKEĞİ KÜRT KADINLARINI ARAŞTIRIYOR

FATMA Kayhan

Bir Kürt erkek araştırmacının* Kürt kadınlarıyla ilgili kitabının çıktığını duyduğumda ilgi ile almış ve hemen okumuştum. Bildik erkek tezlerinden çok farklı olmadığını görünce, biraz düş kırıklığına uğradığımı belirtmeden edemeyeceğim. Bağdat Üniversitesi öğretim üyelerinden ve Ortadoğu Tarihi araştırmaları

TARİHTE KADIN
Dr. Kemal Mazhar Ahmed
Birinci baskı; Bağdat, 1981
Pêrî Yayınları, ikinci baskı Ekim 1997, İstanbul
Kürtçe'den çeviren; Abdullah Babek Pışderi

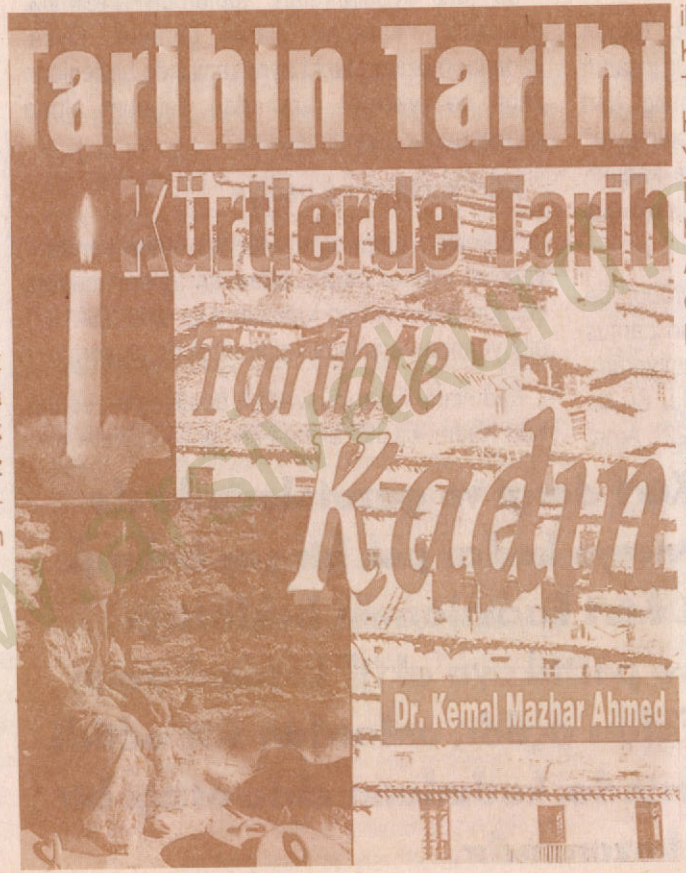

ile isim yapmış Kürt araştırmacı Dr. Kemal Mazhar Ahmed'in, Tarihin Tarihi, Kürtlerde Tarih ve Tarihte Kadın adıyla bu sonbaharda Pêrî Yayınları arasından çıkan kitabı idi. İki ayrı kitap, birleştirilerek tek kitap halinde, Kürtçe'den Türkçe'ye Abdullah Babek Pışderi tarafından çevrildi. Tarihte Kadın, 1981'de bağımsız bir kitap olarak Bağdat'ta Kürtçe yayımlanmıştı.

Dr. Ahmed, kadın meselesini geçmişten günümüze, kadının kısa baharı, kadının kara günü gibi başlıklar altında, çeşitli kültürlerde kadınların nasıl ezildiği ve aşağılandığına dair tarihsel süreçi çarpıcı örneklerle anlatır. Kadınların mücadele tarihi ile ilgili bir özet yapar.

Ancak Dr. Ahmed, kadınlar üzerindeki erkek iktidarını göstermeyen, iki cins arasındaki ezme/ezilme ilişkisini sorgulamayan, erkek çıkarını göremeyen ve sanki ilericilik/gericilik, kültürlü/kültürsüz meselesiymiş gibi

bir yaklaşım içinde. Giriş bölümünde; "Bugün kadın haklarını savunmayan kültürlü bir insanın bulunması, çok nadirdir.", " Acaba hangi geri kafalı eşitlik isteyen kadınları haklı bulmuyor" (133) gibi değerlendirmeler yapıyor ve kadının içinde bulunduğu durumu acıklı bir hikaye gibi anlatıyor.

Buna rağmen olumlu şeyler öne sürdüğü de oluyor; "Tarih boyunca, hiç bir erkeğin namus meselesi yüzünden intihar ettiğini sanmıyorum. Ama binlerce kız bu işin kurbanı oldu. Bu da insanlık için utanç verici bir şey" (Sf.122). Ama, bu tarz uygulamaları, toplumun anlamsız, acımasız kararları olarak görüyor. Oysa, kadınların ezilme tarihi aynı zamanda bedenlerin zaptı ve erkekler tarafından denetim altına alınışlarının da tarihi değil mi?

Kürt kadınlarına hediye

"Erkekler, içinde para olan işleri hep kendileri yaptılar. Ama paralı olmayan işler, mesela çocuğa bakmak hep kadınların işi oldu."(Sf.127) gibi yerinde ve anlamlı laflar ettiği de oluyor.

Kadınlara ilişkin dünyadaki örneklerden sonra, Kürt Kadını başlığı altında ancak üç sayfalık bir yazı bulabilirsiniz. Kitapta kullandığı malzemelere kaynaklık eden, Irak Kadınlar Birliği'nden aldığı bir araştırma olmuş. Yazar; "Halkımın bu kesimi için bir hediyem olsun istedim. Bunun için, bu ürünün doğması gerekli ve şarttı" diyor. "Başı dik Kürt kadınına" hediye etmek istemiş bu çalışmayı.

Kürt gazetelerinde kadın yok

Burada da pek özgün şeyler yazdığı söylenemez.. İlk Kürt gazetesi olan "Kürdistan"da, kadın ve erkeklere çağrı yapılarak bir kaç kez Kürtleri okumaya teşvik eden yazıların yer aldığını belirtmiş. Ama bundan yarım yüzyıl sonra çıkan "Hawar Gazetesi"nin bir yıllık sayılarında, kadınlarla ilgili tek bir şeyin olmadığını ondan öğreniriz. Bu da pek yeni bir bilgi sayılmaz.

Türkiye'de çıkan Kürt dergi ve gazetelerinde de daha dört-beş yıl önceye kadar pek bir şey bulmak mümkün değildi. Kürt kadınlarının başlattığı çalışmalar sonucu ve politikaya aktif katılımlarının ardından kadın sayfaları açıldı, onlardan söz edildi. Bu da kadınlar sayesinde kadınların elde ettiği bir kazanımdır.

Türkiye'de çıkan Kürt dergi ve gazetelerinde de daha dört-beş yıl önceye kadar pek bir şey bulmak mümkün değildi. Kürt kadınlarının başlattığı çalışmalar sonucu ve politikaya aktif katılımlarının ardından kadın sayfaları açıldı, onlardan söz edildi. Bu da kadınlar sayesinde, kadınların elde ettiği bir kazanımdır.

www.arsivkurd.org

Bu ara, Kürt kadınlarının temiz ve iyi giyindiğinden söz eder. Niçin buna ihtiyaç duymuşsa onu bilemeyiz?!

Bir kaç Kürt şairinin, Hacı Kadıri gibi, kadınlarla erkekler arasında fark gözetmediğinden ve kadın haklarını savunduğundan söz eder.

Kürt kadınlarıyla ilgili kitap veya makale yazan Kürt erkekleri gibi Dr. Ahmed de, milli mücadelede yer alan kadınları över ve onların kahramanlığını sergilemeyi bir görev bilir; "Hiçbir Kürt yok ki, Kürt mücadele alanında rolü olduğunu bilmesin. Hapsehan Nakip, çok kabiliyetli bir kadındı. 20'li ve 30'lu yıllarda, bir kaç kere Cenevre'deki Uluslar Birliği'ne mektup gönderdi. Kürtler üzerindeki baskılardan bahsetti. Bu mektuplar, halkımızın yeni tarihinin incelenmesinde çok önemli birer belge oldu." Ya da, "Krallık devrinde, Bağdat Üniversitesi'nde okuyan Kürt kızları, çok yiğitçe milli gösterilere ve Newroz Bayramı münasebetiyle gizli olarak düzenlenen törenlere katıldı". (Sf.152)

Özgürler mi?

Her ne kadar, Dr. Ahmed de diğer Kürt araştırmacılar gibi köylü Kürt kadınlarının aba ve başörtüsü örtmediklerinden hareketle bölgedeki diğer kadınlardan daha iyi olduklarını ileri sürse de, onlardan farklı olarak, bunu bir özgürlük durumu olarak sunmaz. Dağdaki doğa koşullarının bunu gerektirdiğini söylemeyi ihmal etmez. Genellikle Avrupalı gezgincilerin bu gözle minden** hareketle bir çok Kürt erkeği, kadının özgür olduğunu ileri sürmüştür.

Oysa araştırmaca, Kürt kadınlarının da tarih boyunca "haksızlığa ve toplum baskısına maruz kaldığını" belirtir, Dr. dağdaki hayatlarını, özellikle Ahmed de diğer Kürt köylü kadınların gerçekte araştırmacılar gibi köylü Kürt özgür olduğunu iddia kadınlarının aba ve başörtüsü etmez. örtmediklerinden hareketle bölgedeki diğer kadınlardan daha iyi olduklarını ileri sürse de, onlardan farklı olarak, bunu bir özgürlük durumu olarak sunmaz.

Kitabın sonuna eklenmiş Kürt Tarihçiliği ve Bibliyografya özetinin, oldukça zengin kaynaklardan oluştuğunu söylemeden geçmeyelim.

*Bir araştırmacı" dendiğinde, eğer kadın olduğu özellikle belirtilmemişse otomatik olarak erkek anlaşılıyor. Sadece kadınlar söz konusu olduğunda cinsiyetini belirtmenin ayrımcılık olduğunu düşünüyorum. Her iki cins için de belirtelim.

**Nikitin- Kürtler

www.arsivakurdi.org

www.arsivakurdi.org

HALİDE EDİP'TE FEMİNİZM

HALİDE EDİP ADIVAR

DÜRSALİYE Bedir

Eski milletvekilerinden Yahya Kanbolat'ın, Feminizm -özelinde Halide Edip Adıvar'ı konu alan kitabı elime geçtiğinde doğrusu biraz şaşırdım. Hadi söyleyeyim, biraz da küçümsedim; "Bir erkeğin feminizm konusunda yazması ukalalık değil de nedir? Haddine mi düşmüş" diyecek gibi oldum. Ancak kitabı okuduğumda, Adıvar'ın bütün çalışmalarını; dönemin diğer edebiyatçılarını ve o günün sosyal politik ortamını iyi bilen birinin; objektif ve usta bir araştırması ile karşılaştığımı söylemeliyim.

Daha çok belleklerde Sinekli Bakkal'la yer edinen Adıvar, Kanbolat'a göre edebiyattaki ününü feminist yanına borçlu. Ancak şunu da bilmek gerekiyor tabii, yazar o günün feministi, bu günün

HALİDE EDİP ADIVARD'A FEMİNİZM SORUNU Dr. Yahya Kanbolat / Bayır Yayınları /1986

Hoppala Hanımın gözüne takılanlar

penceresinden bakan bir çok insan Adıvar'ı feminist bulmak şöyle dursun, tutuculukla, hatta biraz maço zihniyetli bir kadın olarak itham edebilir.

Baskı tarihi nedeniyle kitapçılarda kolay kolay karşınıza çıkmayacağını bildiğim Halide Edip ile ilgili bu kitap, olur da sahaflarda elinize geçerse zevk alarak okuyabileceğiniz, aklınızın bir köşesinde bulunsun istedim.

www.arsivakurdi.org

Gitme abi seni öldürecekler!

CEMİLE Çakır

Koğuşumuza verildiğinde hiçbirimiz onun büyük bir ruhsal darbeyle yüzyüze olduğunu tahmin edememiştik. Bu nedenle olsa gerek, tahtadan yapılma üç katlı ranzanın üçüncü katını ona verdik. Eh, ne de olsa biz 'eski'ler kendimize bir yer kapmıştık ya, yeni gelenin payına en kötü ve arta kalanların düşmesi hiç rahatsız etmemişti bizi.

Adı Saniye idi. Orta boylu, kumral, kıvırcığa yakın dalgalı saçları vardı. Alabildiğine suskundu. Davranışlarında bir durgunluk, yüzünde ise donuk bir ifade vardı. Kasabalı kadınların giydikleri tarzda giysiler vardı üzerinde, büyük şehirlerde yıllar önce moda olan giysiler.... Koğuştakilerin ilgisini çekecek bir renkliliği olmadığından kısaca 'hoş geldinlerden' sonra herkes unutmuştu bile onu.

Koğuşta tanıdıkları vardı. Bunlar da kendi arkadaşları değil, iki ay önce çatışmada öldürülen abisinin arkadaşlarıydı. Nedenini anlamamıştım; onlar da Saniye'ye pek sıcaklık göstermediler. Fazla samimi olmadan, görev gereği ilgilenir gibi ilgilendiler onunla.Ama gece olunca her şey değişti.

Üç katlı tahta ranzanın üçüncü katını ona vermiştik ya, bunun ne denli sakıncalar yaratacağını düşünememiştik. Gecenin ilerleyen saatlerinde bir çığlıkla irkildik.

-Abiiii, gitmeeee... Gitme abiii seni öldürecekler....

En güçlü ve en çevik olanımız Funda hemen fırladı, onun yanına çıktı. Yatağı içinde tepinmeye başlayan, sağa sola tekmeler savuran Saniye'yi tutmaya çalışıyor, ama başaramıyordu. Yalnız başına zapt edemeyeceğini anlaması ve bize seslenmesi çok kısa sürdü. Hemen birkaç kişi daha tırmandı ranzanın üzerine. Kimlerin, onu nasıl oradan aşağıya indir

www.arsivakurdi.org

diğini ben de anlayamamıştım. Kimimiz uykudan yeni uyanmış gözlerimizi oğuştururken, kimimiz şaşkın şaşkın bakakalmıştık. Sonunda Saniye'yi yere indirmişlerdi. O ise sağa sola tekmeler savurarak sürekli bağrıyordu.

-Gitme abi seni öldürecekler. Gitmeeee...

Sesi bir kırbaç gibi cezaevinin gri duvarlarına çarpıyordu.

Zaten duygusal olarak en küçük bir darbede incinmeye hazır olan bizler, omuzumuza büyük bir duygusallık ve acı yükünün yüklendiğini hissediyorduk. Hemen gardiyanlara haber verildi. Başgardiyanın da içinde bulunduğu bir grup erkek ve kadın gardiyan geldi. Onu gördüklerinde durumun önemini kavramış olmalılar ki başgardiyan, yanındakine dönerek sedye getirmesini istedi. Öyle kolay kolay hastaneye götürmeye yanaşmazlardı bizi. Az sonra sedye geldi. İri yarı erkek gardiyanlar bile sedyenin üzerinde güçlükle zapt ediyorlardı onu. Sonra doktora götürdüler.

Sesi bir kırbaç gibi cezaevinin gri duvarlarına çarpıyordu.

Zaten duygusal olarak en küçük bir darbede incinmeye hazır olan bizler, omuzumuza büyük bir duygusallık ve acı yükünün yüklendiğini hissediyorduk.

Saniye'nin gitmesinin ardından biz bize kaldığımızda abisinin arkadaşları olan Ayşe, Zeynep ve Kerime'nin çok etkilenmiş olabileceklerini düşündüm. Öyleydi de. Üçü de ranzalarına çekilmişler sessizce ağlıyorlardı. Ben de ağlamamak için uzaklaştım ordan. Teselli etmenin, anlamı olmayan bazı sözcükleri art arda sıralamanın ne önemi olurdu ki?

Saniye'nin abisi Ahmet, o yörenin sayılı devrimcilerinden biriydi. Askeri operasyonlar başlayınca o da dağa çıkmıştı. Yaklaşık bir ay önce de ormanlık bir bölgede askerlerle çatışmada öldürülmüştü. Uzun zamandan beri dağdaydılar. Çatışmanın olduğu gün bir köye inmişler, tanıdıkları ve güvendikleri birinden yiyecek almışlar, ardından da köyden çok uzakta olmayan ormana gitmişlerdi. Güvendikleri o adam onları ihbar etmişti.

Birden çevrelerinin sarıldığını anlamışlardı, ama iş işten geçmişti. Kurşunlar üzerlerinde uçuşmaya başladığında hemen kendilerini yere atmışlar, ellerindeki silahlarla askerlere karşılık vermeye başlamışlardı. O suların, ağaçların uğultusuyla çalkalanan ormanda silah sesleri her şeyi bastırmıştı. Kurşunlar ağaçların dallarını kırıyordu. Onlar bilinen yerde, açıkta; askerlerse pusudaydılar.

En güçlü ve en çevik olanımız Funda hemen fırladı, onun yanına çıktı. Yatağı içinde tepinmeye başlayan, sağa sola tekmeler savuran Saniye'yi tutmaya çalışıyor, ama başaramıyordu. Yalnız başına zapt edemeyeceğini anlaması ve bize seslenmesi çok kısa sürdü.

www.arsivkurdi.org

HER GECE BEYAZ KEFEN

Çatışma yaklaşık dört saat sürmüş, bu dört saatin içinde üç kişi oracıkta öldürülmüştü. Ahmet ise yaralı yakalanmıştı. Askerler, Ahmet'in yaşadığını anladıklarında bütün öfkelerini ona yönelt-mişlerdi. Bir yandan tekmeliyorlar, bir yandan da dipçikle kafasına, yüzüne darbeler indiriy-olardı. O ise bir süre inle-miş, sonunda çığlık bile atamadan tekmelerin ve dipçik darbelerinin altında can vermişti. Böylelikle dört kişiye çıkmıştı çatışmada ölen. İki kişi ise sağ ele geçmişti. Kaçanlar da vardı elbette. Askerlerden ise yalnızca bir kişi kolundan hafif yaralanmıştı.

Ahmet'in çatışmada öldürülmesinin ardından ailedeherkes gözaltına alınmış, çeşitli işkencelerden geçmişti. Saniye'yi gözaltına alan karakol komutanı ise farklı bir işkence yöntemi uygulamıştı, farklı ve derinden etkileyici. Her gün Saniye'yi yanına çağırtıyor, ona abisini nasıl vurduklarını ve dipçik darbeleriyle nasıl öldürdüklerini ayrıntılı bir şekilde anlatıyordu. Bu böylece bir hafta sürmüş, Saniye abisinin öldürülmesinin her anını yeniden çok farklı biçimde yaşamıştı. Bu da onun ruhsal dengesini alt üst etmişti. Gündüz bir şey yoktu, her şey normal görünüyordu, ama her gece rüyasında beyaz kefen giydirilen abisinin idama götürüldüğünü görüyordu. Abisi, kendisi gibi insanların arasında beyaz kefeniyle ölüme gidiyordu. Her gece aynı rüyayı görüyordu.

İşte o zaman başlıyordu bağırmaya,

-Gitme abi seni öldürecekler....

Geç saatlerde doktordan döndü. Yatıştırıcı iğne yapılmıştı sadece. Ertesi gün yeniden doktora götürüldü. Bol bol yatıştırıcı, diazem benzeri ilaçlar....

Saniye artık ilaçlarla iyice sersemlemiş bir durumda, yarı uyurgezer dolaşıyordu. Azıcık ilacı kesmiş olsa yeniden başlıyordu rüyalar.

Sonra bir gün geldiği gibi gitti. Sessizliğiyle birlikte. O ölüm dolu rüyalarını da yanına alarak. Ben de zamanla unuttum onu. Ama o çığlıklar hep belleğimde kaldı, hiç olmadık zamanlarda birden bire su yüzüne çıkan bir yerde....

www.arsivakad.org

Kadınların direniş tarihinden

Unutulmaya yüz tutmuş bir avuç kadın

HATİCE Akdoğan

Kadınların her haklı direnişte etkili olduğu gerçeğini genelde hepimiz biliriz. Ancak "Silahlı Direnişte Kadınlar" adlı yapıtında Ingrid Strobl, savaştan, direnişlerden sonra unutulmaya yüz tutan bu kadınlardan özel örnekler bulup, onlarla konuşarak kadınların bu mücadeledeki yerlerine parmak basmıştır. Adı geçen kitabın arka kapağında şöyle bir not var; "Nazi terörüne karşı, Lyon'dan Bialystok'a, Doğu Avrupa gettolarında, işgal altındaki Hollanda'da, Tito'nun partizan ordusunda kadınlar da elde silah mücadele verdiler. Erkek yoldaşları savaştan sonra kahramanlar olarak yüceltilirken, onlar tarihin karanlıklarına gömüldüler". Bu kitap ise halkların varolma mücadelesinde kahramanlıklar göstermiş ancak unutulmaya yüz tutmuş bir avuç kadının kahramanlığını açığa çıkarıyor.

11 Ocak 1943'te SS Birlikleri Komutanı Krüger'e Varşova gettosunun 15 Şubat'a kadar ortadan kaldırılması gerektiği bildirildi. Makineli tüfekler, tanklar eşliğinde faşistler gettoda ilerlerken Gesia sokağında birliklerin ortasına bir el bombası düştü, bu savaşa başlama işaretiydi. El bombasını sol siyonist Gençlik Örgütü Haschomer Hazair üyesi bir kadın, Emilia Landan atmıştı. Emilia Landan daha önce iki yoldaşıyla birlikte en kötü nazi işbirlikçilerinden biri olan getto polis müdürü Jacob Lejkin'i öldürmüştü.

Kadınların gettodaki çarpışmalara gösterdikleri katılım öylesine fazlaydı ki, bir SS polis korgeneral daha sonra kaldığı cezaevinde yanındakilere şunları anlattı: "Bu kızlar insan değildi, belki tanrıça ya da şeytandılar. At cambazları gibi soğukkanlı ve becerikliydiler. Çoğunlukla iki elle de silah kullanabiliyorlardı. İnat ve dayanıklılıkla sonuna kadar savaştılar."

Ve kadınlar SS'ler arasında öylesine korku saldılar ki, onları artık tutsak almayıp vahşi hayvanlar gibi hemen anında öldürmeye karar verdiler.

Litvanya'daki ilk sabotaj eylemi bir kadın tarafından gerçekleştirildi. 19 yaşındaki Vitka Kempner, Yahudi yeraltı örgütü FPO üyesiydi. Vitka üç gün boyunca, Vilrna demiryolunu gözetledi. Sonradan gettodan gizlice getirdiği bombayı iki arkadaşının yardımıyla raylar üzerine yerleştirerek, 8 Temmuz 1942'de bir Alman ikmal trenini havaya uçurdu.

Auschwitz'deki bir fabrikadan kadın angarya işçileri haftalarca patlayıcı madde kaçırarak, bunu kamp yeraltı üyesi Roza Robota'ya teslim ettiler. Roza, öldürücü kaçak malı krematoryumlardaki özel komandoya taşıdı.

www.arsivakurd.org

www.yasivakurdi.org

Onların ayaklanmasını ve bir krematoryumun havaya uçurulmasını sağladı.

Yugoslavya'da 100.000'den fazla kadın Tito'nun partizanlar ordusunun üyesiydi. 23 Ağustos 1942'de çok sayıda kadın taburunun ilki kuruldu. Sloven dokuma işçisi Paule Mede Katarina Pohor taburu kadınlar bölüğünün komutanıydı. 1943 Ocak'ında Phorje dağında Almanlarla bir meydan savaşında şehit düştü.

Bu kez yer İspanya ve buradaki içsavaştı. Kadınlar direnişin belkemiğiydiler. Komiteler oluşturuyor, sahra hastaneleri kuruyor, evlerin, sokakların savunmasını, yalnızca yiyecek maddelerinin değil, cephane ve bilgi dağıtımını da örgütlüyorlardı. Diğer yandan ise üniformaları dikiyor ve sargı malzemesi, ilaç ve gerekli olan her şeyi üretiyorlardı. Ancak her savaşta kadınlardan beklenen ve onlara verilen bu görevlerle yetinmiyorlardı. Onlar da silaha sarılıyor, gönüllü olarak cepheye yazılıyorlardı.

"Devrim için yeterince kap yıkadım"

Mika, İspanya içsavaşında rol alan sayısız kadınlardan biridir. Ancak onun bir farklılığı vardı: bir birliğin komutanıdır. Bir kadının birlik komutanı olarak görev yapması ortalığa çabuk yayılmıştır. Mika, birlik-içinde kadınların geleneksel işlerine erkekleri ortak etmeyi başarmıştı.

"Ben Pasionaria birliğindenim, ama sizinle kalmak isterdim. Kızlara hiçbir zaman bir tüfek vermek istemediler. Yalnızca bulaşık ve çamaşır yıkamaya yarıyorduk. (...) Sizin birliğinizde milis kadınların erkeklerle aynı haklara sahip olduklarını, ne bulaşıkla, ne de çamaşırla uğraştıklarını duymadım. Cepheye elimde bir temizlik beziyle gebermeye gelmedim.."

Bir gün Mika'nın komutasına girmek isteyen iki kız geldi. Kızlardan adı Manolita olanı, geliş nedenini komutan kadına şöyle anlattı: "Ben Pasionaria birliğindenim, ama sizinle kalmak isterdim. Kızlara hiçbir zaman bir tüfek vermek istemediler. Yalnızca bulaşık ve çamaşır yıkamaya yarıyorduk. (...) Sizin birliğinizde milis kadınların erkeklerle aynı haklara sahip olduklarını, ne bulaşıkla, ne de çamaşırla uğraştıklarını duymadım. Cepheye elimde bir temizlik beziyle gebermeye gelmedim. Devrim için yeterince kap yıkadım."

Zala Avusturya'nın Slovenlerindendi. Slovenlerin 'ikinci sınıf' insan olduklarını okulda öğrenmiştir. Zala ayakkabısı olmadığı için karlı havada bile çorapla okula gidermiş. Yoksulluk, Sloven olmaktan doğan baskı, bir de anadillerine karşı okulda Almanca konuşmaya zorlanmaları.... Bunlar çetin yaşam koşullarının basit bir parçası gibiydi. Taa ki, Naziler tarafından soykırım zulmüyle yüz yüze gelinceye kadar. Ve Zala'nın kendisini yataklık suçundan dolayı tutuklayan askerlerin elinden kaçıp dağlarda partizan birliğini buluşu, hayatında çok önemli bir dönüm noktası teşkil etmişti.

www.yasivakurdi.org

Zala partizan birliğinin eylemlerinde başarıyla savaşmış, birçok kez ölümü kıl payı atlatmıştı. Faşistler yenilip teslim olduğunda çiftçi kadın Zala, köyüne döndüğünde ne akrabalarını, ne de iki yaşında bıraktığı çocuğunu yerinde bulur. Karşısında sadece enkaz yığını haline gelmiş bir ev vardır. "Kurtuluştan sonra herkes geleneksel rollerine döndüğünde bazı eski yoldaşları Zala'nın savaşa etkin olarak katılışını savunmasını ve üstelik bundan gurur da duymasını hoş karşılamamışlar. Diğer eski partizan kadınlar, kadın rolüne yeniden uyum sağlıyorlar ve yalnızca kendilerini savunmak için silah taşıdıklarını, ancak hiç ateş etmediklerini anlatıyorlarmış. Bu kendini yadsıma Zala'ya göre değilmiş."

Kurtuluştan sonra

Fransızca'da kısa adı MOI olan Uluslararası İşçi Hareketi, Fransa Komünist Partisi'ne bağlı bir hareketti. MOI'nin temel özelliği ise Fransa'ya göç etmiş Yahudi, Ermeni, Romen.... lerden oluşan bir hareket olmasıydı. MOI üyeleri aynı zamanda komünisttiler. Kadınlar da bu örgütün etkin üyesi durumundaydılar. 1939'da Komünist Parti yasaklandığında, MOI yasal anlamda dağıldı. Ancak üyeleri yeraltına geçme hazırlığını önceden yapmışlardı. Böylelikle MOI'li kadınların yeraltı yaşamları da başlamış oldu.

Kadınların bir bölümü Almanların Paris'e girişinden sonra, hemen siyasal görevler ve ikmal görevleri üstlendi. İşleyen bir altyapıyı örgütlediler ve daha sonra Yahudi çocuklarını gruplar halinde ülkeden çıkardılar. Kadın MOI üyelerinin ve baskınlardan sonra onlara katılan kızların bir bölümü MOI'nin silahlı koluna katıldı.

Direniş savaşçıları arasında kadın oranı oldukça yüksekti. David Diamant'ın "Les Juifs dans le Resistance 1940- 44" adlı kitabında şehit direniş savaşçıları listesinde, 725 isim arasında 110 kadın bulunmaktadır ki, bu da %14 kadardır.

70'li yıllarda bu ve bunun dışında bir kitabın daha yayımlanmasından önce, direniş salt erkeklerin işi sayılıyordu. Direnişin yeraltı yazışmalarında bile birkaç istisna dışında kadınların ne adı geçiyor ne de onlara hitap ediliyordu. Kurtuluştan sonraki tarih yazımında MOI gibi kadınlardan pek söz edilmez. Onların çeşitli nişan ve onur törenlerinden ellerinin boş çıktığı vurgulanmaktadır.

Paris'teki MOI savaş grupları bomba ve silah taşımakla yükümlü, ayrıca saldırı hedeflerini gözetlemeyi üstlenen özel bir kadınlar birliği örgütlediler. Her grubun genel karargahtan bilgi ve emirleri militanlara ileten, buluşmaları ayarlayan, haber götüren bir kadın kuryesi vardı. Hatta sabotaj eylemleri ve suikastler gerçekleştiren salt kadınlardan oluşan bir partizan birliği bile vardı.

Güney Fransa'da da kadın savaşçılar arasında Rywka Frid ün kazanmıştı. Rywka, aktif olarak katıldığı Marsilya'nın kurtuluşundan sonra, 1944 Eylül'ünde Paris'te 'sivil yaşam'a döndüğünde yapayalnızdı. Tüm ailesi ve kocası toplama kamplarında öldürülmüştü. Erkek kardeşi MOI savaşçısı olarak Almanların eline düşmüştü. Aileden tek sağ kalan kişi oydu.

Faşistlerin zulmüne maruz kalan başka ülke kadınları bu kitaba girmeseler de direnişlerde, devrimlerde yer aldıklarını biliyoruz.

www.arsivakurdi.org

BİZİ ÇOK SEVİYORLAR!

zan

Çağdaş devlete bir adet Işılay...

Geçenlerde haklı olarak kadınların yoğun tepkisine yol açan Işılay Saygın, kadınların bekaretini devlet korumalı, istediği zaman kontrol etmeli ve bunun karşısında genç kızların intihar etmesinin de onu ilgilendirmediğini söyledi. Biz de bu sözlerinden dolayı Işılay Saygın'ı kınıyor ve elini kadınların bedenlerinden, hayatlarından çekmesini istiyoruz.

Işılay Saygın, bu ülkenin Ankara kentinde oturan ve devleti kadın cephesinden en üst düzeyde temsil eden, Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanı. O, tam da konumuna denk düştüğü yere göre davranıyor; "sınıfsız, imtiyazsız, devletin bölünmez bütünlüğünü, laikliğini ve 'Ne Mutlu Türk'ümü kararlı bir biçimde savunup, faziletli Türk ailesini her türlü dış ve iç mihraklardan kurtarıp, ülkesine ve askerine bağlı" kadınlar yetiştirmek istiyor ve doğal olarak kadınların namus bekçiliği de ona düşüyor. Bulunduğu makamı tüm vasıflarıyla hak eden bir kadın, çağdaş cumhuriyetin iflah olmaz bir koruyucusu, bekçisi...

Değerli Bakan, kollarını sıvayıp aydınlık bekleyen en ücra köşelere gidip, ülkeye bağlı vatandaşlar kadırarak, çağdaşlaştırmak için kolları sıvayıp, polis evlerinde (Elazığ) toplu nikahlar kıymayı, doğum kontrolünü yaygınlaştırmayı, sünnetler yaptırmayı da ihmal etmedi.

Eğer Kürtçe eğitim olsaydı...

Kürt kadınlarını asimile ederek medenileştirme projesinin adımlarından biri de ezen ulus kadınlarından geldi. İstanbul Kadın Kuruluşları Birliği, Kürt kızların okuma yazma öğrenmesi için, 1,5 milyar TL. toplayarak Milli Eğitim Bakanlığı'na teslim etti. Sürecek olan kampanyanın koordinatörlük görevini üstlenen Prof. Necla Arat, "Güneydoğu'daki okullar güvenlik nedeniyle kapalı olduğu için yatılı bölge okulları önem kazandı. Özellikle kız çocuklarımız eğitimden yoksun oldukları için böyle bir karar aldık" diyor. Burada asıl amaç, Kürt kadınlarına Türkçe öğreterek asimile etmek. Yoksa gerçekten eğitimlerine destek olmak gibi masum bir istekle sınırlı olsaydı, Kürtçe eğitim hakkını savunur ve okulları kapatan o "güvenlik" nedenlerinin ortadan kalkması için çaba gösterirlerdi... Bu ülkede ırkçılığı beslemek, ırkçılık karşıtı olmaktan daha kolaydır.

MARLENE POHLE ALMANYA

KADIN GÖZÜYLE... KADIN GÖZÜYLE...

Kadınlar olarak biz, geçmişte pek çok kez yaptığımız gibi, görevlerimizin acilliğinden ve öneminden vazgeçirilmeye izin vermemeliyiz. Feminist amaçları terketmemize yönelik gerek üstü örtülü, gerekse o kadar örtülü olmayan baskılarla savaşmalıyız.

HEIDI Hartmann

Bir birey olarak kadının kendisine sahip olunduğunu veya kendisine egemen olunduğunu "bilmesi" yeterli değildir; kendisi üzerinde sahiplik ve egemenlik hakları iddia edilmemesi için, dahası kendisine sahip ve egemen olunmasını istememesi için, bu tür değerlerin egemen olduğu ve hayata geçirildiği (ne kadar dağınık olursa olsun) ve kendini ona göre tanımlayabileceği alternatif bir kültür gereklidir.

SARAH Benton

Bugün kadınlar artık neyi istemediklerini söylediler ve daha önce örneği görülmemiş bir devrim başlattılar. Top şimdi erkeklerin sahasında ve bu yeni durum üzerinde düşünmeyi kabullenme, ne istediklerini söyleme, cinsler arasında yapılacak yeni sözleşmeyi nasıl gördüklerini açıklama sırası onlarda... *ELISABETH Badinter*

Peçe seferberliği ilan edilmesi, Müslüman ülkelerdeki iktisadi ve siyasal gelişim süreci tarafından boğulan bir ülkünün cesedini gizleme çabasından başka bir şey değildir.

FETNA AYT SABBAH

Fahişelik, evliliğin ayrılmaz yoldaşıdır.

SIMONE de Beauvoir

Her tür boyunduruk, ancak ezilen grubun kendi kurtuluşu içinde elde edilebilen ve iletilebilen canalıcı kavrayışları baskı altında tutar.

HILARY Wainwright

Benim için feminizm, bir cins olarak kadınların çıkarlarını savunacak bir harekettir.

SHEILA Rowbothom

